III. kötet. 26. szám.
Budapest, csütörtök 1890. deczember 25.

EGYETEMI KÖNYVTÁR SZEGED

JOGI SZEMLE

EGYETEMES JOGTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓTULAJDONOS:

Dr. MÁRKUS DEZSŐ

ÜGYVÉD.

Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési ár: Egész évre 8 frt. félévre 4 frt. negyedévre 2 frt.

FOLYÓIRAT
1928/24. 188
EGYETEMI KÖNYVTÁR
SZEGED

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

BUDAPESTEN

V., Alkotmány-utcza 24. (A hirlapirók nyugdijintézetének palotájában.)

Megrendelhető: A kiadóhivatalban és Ifj. Nagel Ottó budapesti könyvkereskedőnél
(a nemzeti szinház bérházában).

Brózza Ottó Budapest, vaczi körút 17

TARTALOM.

A tőzsdebiróság fegyelmi ügye.
Galamb István: A kisebb polg. peres ügyekben való eljárás beillesztése a sommás eljárásba.

JOGESETEK.

Magyarország:

Sommás eljárásban a jogalap megváltoztatásának kifogása nem érvényesíthető. — A vő, az apóssal közös háztartásban teljesített munkákért díjazást nem követelhet. — Biztosítási szerződés határának megszünése. — Kézbesítési vevény meghamisítása. — A hamis eskü miatti perben a kártérítés kérdése el nem dönthető. — Csalás és okiratbamisítás.

SZEMLE.

Dr. Gruber Lajos: A feltételes elitélésről.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A gyakorlati birói vizsgálat. — A birósági végrehajtók. — A joggyakornokok kiképzése.

A III. kötet tartalmának jegyzéke.

IGAZSÁGÜGYI PÁLYÁZATOK.

Közjegyző: Eperjes (Kassai kamara), jan. 4.
Albiró: Csornai jbg. (Soproni tsz.), decz. 31.
Jegyző: Szabadkai tsz., jan. 4.
Aljegyző: Budapesti tsz., jan. 4.
Végrehajtó: Segesvári jbg. (Erzsébetvárosi jbg.), jan. 3.
Irnok: Csornai jbg. (Soproni tsz.), jan. 15. — Magyar-Láposi jbg. (Deési tsz.), jan. 14. — Hosszúaszói jbg. (Erzsébetváros), jan. 15.

1890. Deczember 25-én. III. kötet. 26. szám.

JOGI SZEMLE

EGYETEMES JOGTUDOMÁNYI FOLYÓIRAT.

FELELŐS SZERKESZTŐ: Dr. MÁRKUS DEZSŐ, ÜGYVÉD.

A lap szellemi részét illető minden közlés a szerkesztőségbe, az előfizetési pénzek és felszólalások a kiadóhivatalba küldendők.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	SZERKESZTŐSÉG:	KIADÓHIVATAL:
Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.	Budapest, V. Alkotmány-utcza 24. szám.	Budapest, V. Dorottya-utcza 2. szám.

Megjelenik minden csütörtökön.

A tőzsdebiróság fegyelmi ügye.

I.

Nemrégiben nagy feltünést keltett, s ugy a hazai, mint a külföldi sajtóban élénk megbeszélés tárgyát képezte az a fegyelmi panasz, melyet a kir. főügyész a budapesti tőzsde választott biróságának öt tagja ellen a budapesti kir. tábla fegyelmi biróságanál emelt.

A napokban pedig arról értesültünk, hogy a kir. főügyész a panaszt elejtette, minek folytán a kir. tábla a fegyelmi eljárást megszüntette. Igy ezen ügy a fegyelmi hatóság előtt végbefejezést nyervén, most már mi sem gátol bennünket abban, hogy azt szakszerü és tárgyias vizsgálat álá vegyük, sőt ezt egyenesen publicistikai kötelességünknek tartjuk, tekintve azon nagy tanulságokat, melyek abból levonhatók.

Minthogy azonban a való tényállás minden részleteiben eddig tudtunkkal seholsem lett közzétéve, szükségesnek tartjuk ezt a vonatkozó lényegesebb okmányok szószerinti előterjesztése mellett tüzetesen előadni, azon hitben lévén, hogy a való tényállás pontos ismerete mellett még azok is, kik a tőzsdebiróság eljárását helytelennek, s a fegyelmi panaszt megokoltnak tartották, épen az ellenkező meggyőződésre fognak jutni.

Az aradi »Széchenyi gőzmalom« prágai ügynöke Porges Ignácz 1889. márczius 18-án Roubitzek Testvérek teplitzi czégnek mustra beküldése mellett levélbeli ajánlatot tett 3—4 waggon $8^3/_4$-es buzaliszt eladására, közbevetőleg megjegyezvén, hogy a 9-es számu liszt is $8^3/_4$-es lisztképen szokott ajánltatni.

Ezen ajánlat folytán Roubitzek Testvérek márczius 28-án következő távirati kérdést intéztek Porges ügynökhöz: »Wäre der

Arader 9-er mit $8^3/_4$ Plombe und Zettl der Mühle erhältlich und was würde derselbe ab Arad kosten und welches Limit wäre eventuell durchführbar?« Porges erre márczius 28-án következőleg válaszolt: »Gewünschte Adjustirung $^{20}/_{25}$ Waggon 600 Arad erhältlich. Erbitte Drahtlimit, ehe anderweitig offerire«.

Roubitzek Testvérek erre márczius 31-én levelező-lapon következő kérdést intézik Porgeshez: »Könnten Sie uns von dem Arader 9-er 10 Waggon 2—3 Tage fest an Hand geben und können wir mit Zuversicht auf die Bezettelung und Plombe $8^3/_4$ rechnen? fällt die Waare auch stricte nach dem Muster aus?«

Mire Porges április 1-én táviratilag következőleg válaszolt: »Bestelle 10 Waggon zur übermorgigen Entscheidung, Adjustirung verbürgen«.

Ezenkivül ezen táviratát elismerve, Porges ugyane napról kelt levelében következőket irja Roubitzek Testvéreknek: »In erg. Erledigung Ihrer w. Gestrigen sende Ihnen separat Stückmuster vom 9-er, welches noch eine Nuance lichter ist, als das frühere Muster. — Wegen Verzettelung, Plombirung erklärte Ihnen bereits vorige Woche telegrafisch, dass das Mehl als $8^3/_4$, eventuell $8^3/_4$ B. — wenn Sie Letzteres wünschen — versorgt wird«. — Bis inclusive 3 c. gebe Ihnen 10 Waggon zur prompten Abnahme fest an Hand, und bin vielleicht an dem Tage dort, um von dort aus Ihretwegen mit Arad zu verhandeln, was jedenfalls bei der Mühle besseren Erfolg hat.«

Ezen előzmények után április 4-én kiállitották a kötlevelet, mely szerint az Aradi-Széchenyi gőzmalom eladatott Roubitzek Testvéreknek *10 waggon* $8^3/_4$ *Export lisztet* 5 frt 80 krjával pr. 100 ko. ab Arad, szállitandó április havában, s részben azonnal. Az eladó malom a kötlevél vétele után április 9-én következőket táviratozza Porgesnek: »Wir werden Roubitzek Neuner, wie verkauft, $8^3/_4$ Export anstandslos liefern; . . . Roubitzek sorge aber für Bevollmächtigten, der Mehle hier (Arad) übernehme und bezahle, da wir auf Expeditionen, wozu nicht verpflichtet sind, keine Ingerenz nehmen wollen«.

E távirat folytán, melyet Porges Roubitzek Testvérekkel nyomban közölt, az utóbbi czég április 9-én kelt levelében utasitotta az eladó malmot, hogy a megvett 10 waggon lisztből két waggonnal a vételár lefizetése ellenében a vonatkozó utalványnyal jelentkező személynek adjon át.

April 15-én az eladó malomnál megjelent a vevő czég utalványával ellátva Lustig Adolf aradi lakos, s a két waggon liszt átvételét követelte. A malom a két waggon lisztet nevezett utalványosnak oly zsákokban, melyek »$8^3/_4$ export« jelzéssel voltak ellátva, átvétel vegett bemutatta, ez azonban az átvételt megtagadta azon indokolással, hogy a zsákok sem az alájuk kötött czédulán, sem az ólom-záron nincsenek az »Aradi-Széchenyi gőzmalom« czégével ellátva.

Minthogy a malom a zsákokat saját czégjelzésével ellátni

vonakodott, perre került a dolog. A malom április 18-án a budapesti tőzsde választott bírósága előtt, melynek illetékessége a kötlevélben ki volt kötve, 464/889. sz. a. keresetet inditott Roubitzek Testvérek ellen a két waggon liszt 1148 frt 32 krnyi vételára iránt.

A május 7-én tartott tárgyalás alkalmával vevő czég felperest keresetével elutasitani kérte, mert eladó czég, mely kötlevél szerint saját gyártmányu lisztet adott el, a lisztüzletnél divó szokás értelmében, de a kötés létrejöttét megelőző s a szerződés feltételeihez tartozó megállapodások alapján is, csak ugy tesz szállitási kötelezettségének eleget, ha a lisztet ugy a czédulákon, mint az ólomzáson is saját czégével látja el.

Felperes beismeri, hogy ő »8¾ export« lisztet adott el, szerződési kötelezettségének tehát eleget tett, ha a bemutatott zsákokat »8¾ export jelzéssel látja el; arra, hogy a zsákokat czégjelzésével és zárónjával is ellássa, üzleti érdekei sérelme nélkül annál kevésbé kötelezhető, mert ő csak azon kikötéssel adta el a lisztet, hogy vevő azt csak Csehországban hozhatja forgalomba, holott vevő a lisztet Magyarországon adta tovább el. Vevő határozottan tagadta, hogy a malom által vitatott azon kikötésről, hogy a liszt csak Csehországban hozható forgalomba, szó volt, s a malom ebbeli álláspontja, melyet különben a kötést megelőzött levelezés is megczáfol, a perben igazolást nem nyert.

Ezek alapján a bíróság nyomban meghozott itéletével felperes malmot *keresetével elutasitotta*, a következő indokokból: »A lisztüzletben divó szokás szerint a malmok a gyártmányaikat tartalmazó zsákokat a liszt minőségét mutató számot viselő ólomzással és saját czégükkel látják el; alperes vevő e szerint teljes joggal követelhette, hogy a részére átvétel végett bemutatott két waggon lisztet tartalmazó zsákok felperes plombjával és czégjelzésével szereltessenek fel; és pedig követelhette ezt annálinkább, mert a becsatolt levelezésből kitünik, hogy a zsákok ilynemü felszerelése az ügylet létrejöttét megelőző alkudozások folyamán világosan kikötetett. Minthogy felperes ezen kikötésnek eleget nem tett, alperest a hiányos felszerelésü liszt átvételére s vételára megfizetésére kötelezni nem lehetett, s igy felperest keresetével el kellett utasitani«.

A szállitási határidő a hátralékos 8 waggon liszt tekintetében április végén lejárván, április 30-án Roubitzek Testvérek megbizásából Bloch Adalbert budapesti kereskedő a 8 waggon átvétele végett Aradon megjelent.

A malom a zsákoknak czégjelzésével ellátását ismételten megtagadta, s május 2-án 531/89. sz. a. a tőzsdebiróság előtt Roubitzek Testvérek ellen keresetet inditott a még hátralékos 8 waggon 4593 frt 26 krt kitevő vételárra, minek ellenében alperes viszonkeresetet inditott arra, hogy eladó malom kötelezessék részére 10 waggon »8¾ export« jelzésü, saját gyártmányu s felperes czég plombjával és czégjelzésével ellátott lisztet szállitani.

A tőzsdebiróság 1889. május 14-én következő *itéletet hozott*: »felperes keresetével elutasittatik, s végrehajtás terhe mellett 8 nap

alatt köteles alperesnek 10 waggon 9-es számu lisztet »8¾ export« jelzéssel, felperes czég zárónjával és czégjelzésével ellátva a métermázsánként 5 frt 80 krt tevő szerződési vételár lefizetése ellenében szállitani«. Az itélet indokai következőleg hangzanak: »Mint a 464/89. sz. a. hozott itélet indokaiban ki lett fejtve, alperesnek nemcsak a lisztüzletben divó szokás szerint, hanem a kereseti ügyletet megelőzőleg létrejött megállapodás értelmében is kétségtelen joga van azt követelni, hogy az általa megvett lisztet felperes, saját czége és plombja alatt szállitsa neki. Minthogy felperes erre nem hajlandó, őt keresetével el kellett utasitani, s megfelelőleg az alperesi viszonkereset értelmében marasztalni«.

Ezen itélet alapján alperes felperes ellen végrehajtást vezetett,*) melynek során a felek kiegyeztek.

Az ügy igy a felekre nézve végbefejezést nyert. Nem ugy azonban a tőzsdebiróságra nézve, melynek a második itélet hozatalánál résztvett öt tagja 1890. szeptember 23-ki kelet alatt a budapesti kir. tábla fegyelmi tanácsának elnökétől, Sárkány József kir. táblai alelnök urtól 659/fegy. 1890. sz. a. a következő *felhivást* vette:

»A közvádló királyi főügyész tőzsdetanácsos ur ellen emelt panaszában előadja, hogy az 531/1889. számu tőzsdebirósági itélet az aradi Széchenyi gőzmalom részvénytársaság felperest az alperes viszonkeresete folytán arra kötelezte, hogy utóbbinak a felperes »10 waggon 9-es számu lisztet 8¾ export jelzéssel s felperes zárónjával és czégjelzetével ellátva, métermázsánként 5 frt 80 kr szerződéses vételár lefizetése ellenében szállitson«.

Minthogy pedig a liszt minőségére vonatkozó jelzés az illető gyártónak zárónjával és czégjelzésével ellátottan a kereskedelmi forgalomban hitelesnek tekintetik, ennek folytán a kérdéses itélet tulajdonkép arra kötelezte a felperes gőzmalom részvénytársaságot, nyujtson segédkezet arra, hogy zár-ónjának és czégjelzésének felhasználásával, vagyis a hitelesség látszata alatt 9-es számu liszt 8¾-es számu gyanánt hozassék forgalomba; ily módon perbeli ellenfeleinek segédkezet nyujtson arra, hogy vásárlóik az áru minősége tekintetében megtévesztessenek, s igy olyat tegyen, mi miatt nemcsak az elkölcsiséggel és az igazsággal, de a büntető törvényekkel is összeütközésbe jöhet.

Habár a birói meggyőződés nyilvánitása egészen független, vannak mégis határok, melyeket figyelemben tartania kell, s melyeken tul lépnie nem szabad.

Eme határokat az erkölcs és törvényesség képezik, s a birói itélet, a mint a törvénnyel összeütközésbe nem jöhet, ép oly kevéssé rendelhet el az erkölcs elveibe ütköző s szembetünőleg csalárd megtévesztésre vezethető szolgáltatásokat.

A közvádló királyi főügyész ezeknél fogva a fönt előadottakban az 1871. VIII. t.-cz. 20. §-nak *a*) pontjában körülirt fegyelmi vétséget látja fönforogni.

*) A végrehajtás elrendelése körül keletkezett birói határozatokat még julius havában közöltük (l. e kötet 83. s. kk. lapjait).

Felhivom tehát tőzsdetanácsos urat, hogy a föntebb előadott panaszra vonatkozóan az 1871. VIII. t.-cz. 39. §-a értelmében teendő nyilatkozatát jelen felhivásom vételétől számitandó 8 nap alatt hozzám annál inkább küldje meg, mert a további törvényes intézkedés nyilatkozatának elmulasztása esetében is meg fog tétetni«.

E felhivás folytán az e fegyelmi panasz alá vett tőzsdetanácsosok a következő *nyilatkozatot* terjesztették a fegyelmi bíróság elé:

»A közvádló kir. főügyész ur ellenünk emelt fegyelmi panaszát az 1871. VIII. t.-cz. 20. §. *a*) pontjára alapitja, mely szerint fegyelmi vétséget követ el az a biró »*ki hivatali kötelességét vétkesen*, de nem azon bünös czélból szegi meg, hogy ez által magának, vagy másnak illeléktelen hasznot szerezzen, vagy valakinek jogtalan kárt okozzon«. Nem titkolhatjuk el megütközésünket a fölött, hogy a közvádló kir. főügyész ur birói meggyőződésünknek panaszolt itéletünkben foglalt nyilvánitását e szerint a birói kötelesség *vétkes megszegésének* minősiti, s a birói meggyőződés szabadságának határait az erkölcsben és törvényességben, tehát oly általános, pontosan meg nem határozható fogalmakban keresi, melyek közül a nézetek a legeltérőbbek lehetnek. *Ily elv felállitása nem egyéb, mint a birói meggyőződés egyenes tagadása, s ez az eljárás oda vezethet, hogy a birói meggyőződés fölé egy általános felülvizsgáló forum állittatik: a főügyészi meggyőződés, melynek alá volna vetve az ország minden birája.*

A meggyőződés tisztasága, melyet a birói meggyőződés nyilvánitásában szükségkép el kell ismerni, kizárja a vétkességet; következőleg az a biró, ki meggyőződését itéletileg nyilvánitja, kötelessége *vétkes megszegésével* nem vádolható. *A birói meggyőződés sérthetetlensége nevében teljes tisztelettel, de a legnagyobb határozottsággal vagyunk tehát kénytelenek tiltakozni az ellen, hogy a közvádló a birói meggyőződést felülvizsgálhassa, s legfőbb forummá tolja fel magát abban, vajjon valamelyik itéletben nyilvánitott birói meggyőződés az »erkölcsiséggel «vagy az »igazsággal« nem ütközik-e össze?*

Ezek előrebocsátása után ki fogjuk mutatni, hogy a közvádló kir. főügyész ur által neheztelt itéletünk sem az erkölcscsel, sem a törvényességgel nem jött összeütközésbe, s hogy a *fegyelmi panasz egész teljességében a kereskedelmi forgalom, s különösen a lisztüzlet tényleges viszonyainak nem ismerésén alapszik.* A fegyelmi panasz kiinduló pontját az az alaptétel képezi, hogy »a liszt minőségére vonatkozó jelzés az illető gyártónak czégjelzésével és zár-ónjával ellátottan a kereskedelmi forgalomban hitelesnek tekintetik« s ezen alaptételből a fegyelmi panasz azt a következtetést vonja le, hogy »ennek folytán a kérdéses itélet tulajdonkép arra kötelezte a felperes gőzmalom társaságot, nyujtson segédkezet arra, hogy zárónjának és czégjelzésének felhasználásával, *vagyis a hitelesség látszata alatt* 9-es számu liszt $8^3/_4$-es gyanánt hozassék forgalomba, ily módon perbeli ellenfeleinek segédkezet nyujtson arra, hogy vásárlóik az áru minősége tekintetében megtévesztessenek, s igy olyat tegyen, a mi miatt nem csak az erkölcsiséggel és az igazsággal, de a büntető törvényekkel is összeütközésbe jöhet«.

A hány állitás, annyi tévedés.

A közvádló kir. főügyész ur alaptévedése abban rejlik, hogy ő a liszt minőségére mutató jelzést (a liszt számozását) oly változatlan fix fogalomnak képzeli, hogy azt a kereskedelmi forgalomban még közhitelességgel is fel akarja ruházni. Ez azonban épenséggel nem áll. — Eltekintve attól, hogy az ugyanazon számmal jelzett tiszt minősége a különféle malmoknál igen jelentékeny eltéréseket tüntet fel, sőt, hogy ugyanazon malom lisztgyártmányainak minősége két különböző időpontban is nevezetes különbséget mutat, itt csak azt kivánjuk kiemelni, hogy malmaink számjelzésében a legnagyobb eltérések mutatkoznak a fogyasztó területek szerint. Igy pl. a pesti hengermalom az angol piaczokra szánt lisztnél azt a minőséget, melyet belföldön 2 számmal jelöl 0 jelzéssel, a mi 1 lisztünket 00 jelzéssel látja el, avagy Belgiumba más malmaink 5-ös szám alatt viszik ki azt a lisztet, melyet itthon 7-esnek ismerünk. S igy változik a liszt jelzése kivitelünk minden országában. Vajjon lehet-e azt állitani, hogy összes malmainknak ez az eljárása ellenkezik az erkölcsiséggel és az igazsággal? S áttérve a jelen esetre, ellenkezik-e az erkölcsiséggel és az igazsággal, hogy az aradi Széchenyi gőzmalom a belföldön 9-esnek jelzett lisztet Csehországban »$8^3/_4$ Export« jelzéssel kivánja forgalomba hozni?

Ténybeli tévedésen alapul a fegyelmi panasz abbeli állitása is, hogy a panaszolt itélet a malmot arra kötelezte, hogy 9-es lisztjét $8^3/_4$ jelzés alatt hozza forgalomba, mert itéletünk őt «$8^3/_4$ Export« jelzésre, a melyre a felek kifejezetten szerződtek, kötelezte, s igy világosan meglett különböztetve a liszt minősége a »$8^3/_4$« jelzéssel ellátott lisztétől, ugy, hogy már a jelzésből mindenki tudhatta, hogyha »$8^3/_4$ Export« lisztet vásárol, nem azt a minőséget kapja, melyet az aradi Széchenyi malom $8^3/_4$-es lisztje képvisel. A választott biróság itélete tehát nemcsak, hogy nem nyujtott segédkezet arra, hogy a vevők az áru minősége tekintetében megtévesztessenek, hanem éppen ellenkezőleg, egyenes figyelmeztetést tartalmaz a fogyasztóra nézve, hogy a »$8^3/_4$ Export« jelzés alatt nem a valamivel jobb minőségü $8^3/_4$-es lisztet vásárolják.

A kifejtettek alapján azt hisszük, sikerült Méltóságodat s a fegyelmi biróság tagjait meggyőznünk arról, hogy a közvádló kir. főügyész ur fegyelmi panasza sem jogszerü, sem ténybeli alappal nem bir, s ezeknél fogva tisztelettel kérjük annak félretételét Budapesten, 1890. október 3-án«.

Ezen nyilatkozat folytán a fegyelmi biróság a következő határozatot hozta:

Ő Felsége A Király Nevében a budapesti királyi itélő-tábla, mint fegyelmi biróság a közvádló kir. főügyészség részéről Neumann Frigyes, Nágel Ármin, Brüll Ármin, Geiger B. Zsigmond és Harsányi Adolf budapesti tőzsdetanácsosok, mint választott birósági tagok ellen f. évi szeptember hó 20-án 10.529. sz. alatt emelt fegyelmi panasz tárgyában panaszlottak nyilatkozatának és a közvádló kir.

főügyészség inditványának megtétele után, az 1890. évi október hó 24-ik napján tartott ülésén a következően

határozott:

A budapesti királyi itélő-tábla fegyelmi birósága Neumann Frigyes, Nagel Ármin, Brüll Ármin, Geiger B. Zsigmond és Harsányi Adolf budapesti tőzsde tanácsosok, mint választott birósági tagok ellen, az 1871. VIII. t.-cz. 20. §-ának a) pontjába ütköző fegyelmi vétség miatt a kir. főügyész mint közvádló részéről beadott fegyelmi panasz, mint nevezett panaszlottak nyilatkozatában felhozott tények és adatokra vonatkozólag a vizsgálatot elrendeli.

Indokok:

A közvádló kir. főügyészség az 531/889. sz. tőzsdebirósági itélet hozatalában részt vett tagok u. m. Neumann Frigyes, választott birósági elnök, Nagel Ármin, Brüll Ármin, Geiger B. Zsigmond és Harsányi Adolf tőzsdetanácsosok és választott birósági tagok ellen, az 1881. évi LIX. t.-cz. 99. §-a alapján fegyelmi panaszként a következőket terjesztette elő:

A kérdéses 531/889. sz. tőzsdebirósági itélet az aradi Széchenyi gőzmalom részvénytársaság felperest az alperes viszonkeresete folytán arra kötelezte, hogy utóbbinak a felperes »10 waggon 9-es számu lisztet $8^3/_4$ export jelzéssel s a felperes zár-ónjával és czégjelzésével ellátva, métermázsánként 5 frt 80 kr. szerződéses vételár lefizetése ellenében szállitson«.

Minthogy pedig a liszt minőségére vonatkozó jelzés az illető gyártónak zár-ónjával és czégjelzésével éllátottan a kereskedelmi forgalomban hitelesnek tekintetik, ennek folytán a kérdéses itélet tulajdonkép arra kötelezte a felperes gőzmalom részvénytársaságot, nyujtson segédkezet arra, hogy zár-ónjának és czégjelzésének felhasználásával vagyis a hitelesség látszata alatt 9-es számu liszt $8^3/_4$-es számu gyanánt hozassék forgalomba; ily módon, perbeli ellenfeleinek segédkezet nyujtson arra, hogy vásárlóik az áru minősége tekintetében megtévesztessenek s igy olyat tegyen, mi miatt nem csak az erkölcsiséggel és az igazsággal, de a büntető törvényekkel is összeütközésbe jöhet.

Panaszlottak együttesen beadott nyilatkozatukban igazolásukra és védelmükre tiltakozással élnek az ellen, hogy birói meggyőződésük nyilvánitása miatt fegyelmi panasszal megtámadtatnak s a főügyészi panasz feltevéseit tévesnek nyilvánitják, azt állitván, hogy eltekintve attól, miszerint az ugyanazon számmal jelzett liszt minősége a különféle malmoknál igen jelentékeny eltérést tüntet fel, sőt, hogy ugyanazon malom lisztgyártmányainak minősége két különböző időpontban is nevezetes különbséget mutat, malmaink számjelzésében állitólag a legnagyobb eltérések mutatkoznak a fogyasztó területek szerint. Ez a számjelzés tehát fix jellegünek és ennélfogva közhitelességgel birónak nem tekinthető.

Védekeznek továbbá azzal, hogy, habár a panaszolt itélet az

aradi Széchenyi gőzmalmot arra kötelezte is, hogy 9-es lisztjet »8¾ Export« jelzéssel ellátva szolgáltassa ki, ez által nem nyujtott segédkezet arra, hogy a vevők az áru minősége tekintetében megtévesztessenek, hanem épen módot nyujtott arra, miszerint a közönség figyelmeztetve legyen, hogy a »8¾ Export« jelzés alatt nem a valamivel jobb minőségü 8¾-es lisztet vásárolják.

Ezen igazolásukat azonban panaszlottaak csupán a kereskedelmi forgalom s a hazai lisztüzlet tényleges viszonyaira hivatkozással, tehát bizonyos kereskedelmi jogszokásra hivatkozással támogatják, *ilyen jogszokást azonban nem is igazolnak.*

Ide járul, hogy a panasz alapját képező tőzsdebirósági itélet tüzetes elismerésénél még az is feltünően előtérbe lép. hogy annak az a sérelmes rendelkezése, melylyel felperest, *tiltakozása daczára* 9-es számu lisztnek 8¾ Export számu jelzéssel leendő szállitásra kötelezte, *különösebben indokolva semmivel sincsen.* Az előterjesztett fegyelmi panasz adatainak, s a panaszlottak igazoló nyilatkozatában felhozottaknak mérlegelése után ezen kir. itélő tábla, mint első foku fegyelmi biróság azon birói meggyőződésre jutott, hogy a birói függetlenség általános tekinteténél fogva a birói itélet esetleges helytelensége vagy törvénytelensége csak a törvényes jogorvoslatok utján birálható felül s fegyelmi eljárásnak tárgyát csak akkor képezheti, de akkor határozottan képezi is, midőn az rendelkezéseiben nem csak a tételes törvények sarkalatos elveibe, ha nem a *közerkölcs és jogérzet félreismerhetlen és elévülhetlen elveibe is ütközik,* és ekként az igazság és jogvédelem helyett a jogbiztonságot veszélyezteti.

Ezen jogfelfogáshoz képest, *az a biró, ki ily itéletet mond, birói kötelességét vétkesen megszegi,* s fegyelmi uton felelősséggel tartozik.

A kir. itélő tábla jelen esetben ily itélkezés jelenségeit látja fennforogni, mely jelenségek az eljárás és vizsgálat elrendelését annál erősebben indokolják és követelik, mert jelen esetben e panaszolt itélet aggályos intézkedése t. i. *hogy felperes 9-es lisztet »8¾ Export« jelzéssel tartozik szállitani, ugyanazon itéletben, melyben a tőzsdebiróság minden intézkedéseinek indokairól tüzetesen számolni tartozott volna, nem is indokoltatik.*

Minthogy pedig panaszlottak nyilatkozatukban a panasz tárgyává tett körülményeket nem csak hogy meg nem czáfolták, de a mentségül *felhozott szokást még csak nem is bizonyitották* s minthogy a terhelő adatok bebizonyitás esetén az 1871: VIII. t. cz. 20. §-ának *a)* potjába ütköző fegyelmi vétség megállapitására alkalmasoknak mutatkoznak, jelen esetben fegyelmi eljárás megindítását s ezzel kapcsolatosan a vádhatóság inditványához képest a tényállás bővebb felderitése czéljából a vizsgálat teljesitését kellett elrendelni, annak alapos kideritése és elbirálhatása tekintetéből, vajjon a panaszlott fegyelmi vétségnek tényálladéka teljesen fennforog és megállapitható-e, vagy nem?

E vizsgálat folyamán esetleg szakértők mehallgatása utján kideritendő lesz, hogy a liszt minőségét mutató számjelzés a kereskedelmi forgalomban csakugyan olyan, hitelességre igényt nem tartó,

lényegtelen formaság-e? mint a nyilatkozatban állittatik, s hogy az ennélfogva hitelességgel nem is bir?

Megjegyzendő, hogy a kérdés nem az: hogy ugyanazon minőségü lisztet, különböző malmok nem jelzik-e különböző számokkal? hanem az: hogy *ugganaz a malom ugyanezt a minőségü lisztet ugyan abban az időben jelzi-e más és más számokkal?*

Továbbá kérdés az, hogy a mennyiben ugyanegy malomnál és az ugyanazon minőségü lisztnek jelzése időnként változik, az egy bizonyos minőségre megállapitott jelzés változik-e naponkint vagy hetenkint? és csekély okból, szeszély vagy ötletek szerint? vagy pedig, hogy csak nagyobb időközökben változik, még pedig jelentékeny termelési vagy ipari okoknál fogva?

Ismét további kérdés az, hogy ugyanegy területen ugyanegy időszakban ugyanazon malom által forgalomba hozott ugyanazon minőségü liszt kap-e különböző szám jelzést? Pl. hogy a pesti hengermalom egy bizonyos minőségü *lisztet szállit-e egyszerre Angliába X részére 0. jegy alatt, Y részére pedig 00. jegy alatt? vagy Belgiumba Péternek 5, Pálnak 7. jegy alatt?*

A mennyiben pedig a panaszlottak azt adják elő, hogy ők arra kötelezték a Széchenyi gőzmalom részvénytársaságot, hogy 9. sz. lisztet »8¾ Export« jelzés alatt szállitsa, és hogy ezen jelzés egyenes figyelmeztetést foglal magában a fogyasztó számára arra nézve, hogy e jelzés alatt nem a valamivel jobb minőségü 8¾-es lisztet fogja kapni: a vizsgálatnak lesz feladata megállapitani azt is, vajjon a malmok általában, különösen pedig az aradi Széchenyi gőzmalom egy bizonyos minőségü lisztet ugyanazon vagy pedig különböző számu jelzéssel szokták-e mind a bel, mind külföldön forgalomba hozni? és vajjon a »*8¾ Export*« jelzés a kereskedelmi forgalomban csakugyan azt jelenti-e hogy az a belföldi forgalomra szánt 8¾ jelzésü lisztnél silányabb minőségü?

Miről a kir. itélőtábla fegyelmi bírósága a közvádló kir. főügyészséget, panaszlottakat és a kiküldendő vizsgálóbirót a jelen határozat közlésével értesiti.

Kelt a budapesti kir. itélő tábla mint fegyelmi bíróságnak 1890. október 24-ik napján tartott üléséből. — Sárkány József s. k. a kir. itélőtábla alelnöke, mint a fegyelmi bíróság elnöke. Dr. Kéler József, a fegyelmi bíróság jegyzője.

A vizsgálat megejtésére egyidejüleg kiküldött Wattay Dezső kir. táblai kisegitő biró úr a fegyelmi bíróság határozatában kijelölt pontokra nézve *szakértőket* hallgatván ki, ezek *egyhangulag oda nyilatkoztak, hogy megtévesztés nem foroghat fenn azáltal, hogy a peres felek 9-es számu liszt adás-vételére »8¾ Export« jelzés alatt szerződtek.* Ezzel a fegyelmi panasz minden alapját elvesztvén, a *közvádló kir. főügyész azt elejtette*, minek folytán a fegyelmi bíróság vád hiányában az eljárást 1890. decz. 12-én hozott határozatával *megszüntette.*

*) Az ügy megbeszélését és a megszüntető határozat szövegét lapunk legközelebbi számában közöljük.

A kisebb polgári peres ügyek beillesztése a sommás eljárásba.

Irta: **Galamb István**, zirczi kir. járásbiró.

A gyakorlat embere, csak örömmel üdvözölheti polgári törvénykezésünk reformjának azon irányát, mely a szóbeliség és közvetlenség behozatalával együtt lehetőleg megszüntetni czélozza azon kivételes eljárásokat, melyek az egyes itélő birónak a Werbőczy szerinti kétféle lelkiismeretén kivül még többféle lelkiismeretét is feltételezik, midőn például a csak összegükre nézve különböző keresetekben más-más módját szabják meg az anyagi igazság felismerhetésének.

De a midőn az egységes eljárási szabályok által a biróság feladatát könnyebbé és természetesebbé tetszik, a törvényhozó ki nem térhet azon követelmények elől, melyek az eddigi eltérő eljárás berendezését, nevezetesen a polg. perekre nézve megokolttá tették s a mely követelményeknek az egységes eljárásban is kielégitő megoldást kell nyerniök.

Meg vagyok győződve, hogy a sommás eljárásról szóló törvényjavaslat által e megoldás a kisebb polgári peres ügyek beillesztése körül is sikerülni fog; ha ezen, ugyszintén a kapcsolatos törvényjavaslatok által felszinre hozott anyag lelkiismeretes megrostáláson megy keresztül.

E tekintetből a sommás eljárásról szóló törvényjavaslat 109. §-a érdemel különös figyelmet, mely által a 20 frt értéket meg nem haladó perekben a felebbezés ki van zárva.

Pedig annál kimeritőbb és meggyőzőbb okokat felhozni alig lehet, mint a melyek a bagatell-törvény módositását tárgyazó törvénytervezet megokolásában a felebbezés kizárása vagy csak korlátozása ellen foglaltatnak.

Vagy talán azon okok csupán a 20 frt értéket meghaladó perekre vonatkoztathatók, s az ez értéken aluli perekre nézve elnémulni fognak a panaszok, melyek ugyan az emlitett megokolás szerint az eddigi eljárás alapján a felebbezés kizárása miatt felhangzottak?

E kérdésre nem-mel kell felelnünk; ha a törvényjavaslat szerinti beillesztésnek, mondhatnók, erőszakos módját és nevezetesen azon körülményeket tekintetbe veszszük, hogy a javaslatba nem lettek átvéve vagy pótolva legalább is azon garantiák, melyek a kisebb polgári peres ügyek felebbezhetlenségével szemben az eddigi eljárásban felállitva voltak; továbbá, hogy a javaslat által contemplált felfolyamodási mód szerint az itéletek ellen még a felfolyamodás utjáni jogorvoslat is kizártnak látszik; végül, hogy a javaslatban figyelmen kivül hagyták, hogy az örökösödési és birtokpereknek a járásbiróságok hatáskörébe utalása folytán a 20 frton aluli perek contingense fontosabb és bonyolultabb ügyekkel szaporodott, és hogy e hatáskör kiterjesztése következtében az eddigi sommás visszahelyezési, mesgyeigazitási és határperek létjoga is megszüntnek tekintendő.

Sorra véve e momentumokat, mindenekelőtt el kell ismernünk azon nézet helyességét, hogy a kisebb ügyekben az eljárás egyszerűségének és olcsóságának az alaposság rovására is concessiót adni. elkerülhetlen. És ezen tekintetből nem is kívánhatjuk ily ügyekre nézve a szóbeliség mellett az aránytalanul költséges felebbezési eljárásnak kiterjesztését, mi a felebbezési forumok elhalmozása tekintetéből sem lenne megengedhető.

Azonban elmaradhatlan az ezt gátló garantiáknak fentartása, sőt fejlesztése.

Én ilyennek tartom ez ügyekben a feltétlen perujitásnak az eddigi eljárás szerinti fentartását, sőt ezenfelül az általános szabályok értelmében perujitásnak is megengedését, megtoldva azon rendelkezéssel, *hogy ily perujitási ügyekben csak a bíróság vezetője járhasson el.*

A többször hivatkozott megokolás egészséges eszméiből is czélszerübb eredményre jutni alig lehet.

És e tárgyban további megbeszélés helyett elégséges utalni a megokolásra; csak azt jegyezvén meg, hogy a feltétlen perujitás — különösen, ha az ügy e stádiumban kerül ügyvéd kezére — egyébnek hiányában nem kicsinylendő módja a perorvoslatnak; és ugyan azon biró eljárása esetében is, felebbezés ez az esetleg kevésbé értesült birótól a jól értesült bíróhoz.

A felfolyamodások körül a javaslat némi módositásokkal az 1881. évi LIX. t.-czikk határozatait érintetlenül fentartja. De mivel az 1881. LIX. t.-cz 38. §-a szerint »azon alaki sérelmek miatt, melyek a perbeli eljárás folyamában az itélet hozataláig felmerültek vagy a per folyamában hozott és felfolyamodással meg nem támadható végzések által okoztattak, *csupán az itélet elleni felebbezésben lehet orvoslást keresni,*« ily orvoslat a 20 frt értéken aluli perekben a felebbezés kizárása folytán szintén kizártnak tekintendő.

Ez alig lehetett a törvényjavaslat szerzőjének intentiója, hogy t. i. az 1881 : LIX. t.-cz. 39. §-ában felsorolt alaki sérelmek orvoslását felfolyamodás utján se lehessen keresni, s hogy a felfolyamodás csak egyéb kevésbé lényeges esetre szorittassék.

Elmaradhatlannak tartom azért a javaslat hézagosságával szemben ez ügyekben az alaki sérelmek orvosolhatása tekintetéből *az itéletek elleni felebbvitel megengedésének világos kijelentését.*

Legkényesebb oldala azonban a dolognak a sommás eljárásra utalt 20 frt értéket meg nem haladó örökösödési és birtokperekben a felebbezés kizárása.

Ezen perek felebbezhetlensége kedveért az egyéb hasontermészetü perek felebbezésénél az érték valószinüsitésének követelménye felállitandó volt.

Kérdés, hogy e terhes követelmény a felebbezési határidő rövidsége és az érték bizonyitására szolgáló adatoknak a községi előljáróságoktól késedelmes megszerezhetősége miatt sok esetben nem veszélyezteti-e nagyobb ügyek felebbezésének lehetőségét?

Megnyugvással zárható-e ki a fölebbezés és bizhatók a bár

kisebb értékü örökösödési és birtokperek a járásbiróságok egyetlen forumára, midőn ezek gyakorlottság nélkül lépnek az uj hatáskörbe?

És nem nagy ugrás lenne-e ez oly ügyek degradálásában, melyek eddig két foku feltétlen felebbezhetőség mellett a rendes eljárásra tartoztak?

Ezeket meggondolva, az örökösödési és birtokperekben a felebbezést egyáltalán megengedendőnek tartom; *s ennek következtében a többi perekre nézve is a felebbezés körül az érték valószinüsitésének szükségszerüsége elesnék.*

A javaslat a felebbezés körüli értékhatár felállitása által különösen a sommás visszahelyezési, mesgyeigazitási és határperekre nézve teremt visszás helyzetet, *melyek tárgyának értéke a javaslat 3. és 4. §§ ai alapján alig kiszámitható;* sőt ha a valószinüség szerinti érték megállapitható lenne is, semmi esetben sem áll arányban például egy darab elfoglalt udvartérnek vagy valamely kőfallal vagy ültetvénynyel elhatárolt mesgyének adóalapon kiszámitott értéke az ingatlanság tulajdonosa által számbavehető értékkel.

E körülményekkel a tervezet nem számolt.

És végre még felülkerekedhetik azon nézet, hogy az ily perek csak ideiglenes birtokállapotot eredményezvén, ezekben a felebbezés annál inkább kizárható, mert a jogaiban sértett félnek elvégre is módjában áll igényeit birtokper utján érvényesiteni.

Nyilvánvaló azonban, hogy ha most már valaki ily pert végleges birtok- vagyis tulajdoni kereset utján kiván érvényesiteni, *a tervezet szerint a felebbezéstől itt is el van zárva.*

Valóban ezen második kereset, a járásbirósági hatáskörkiterjesztése következtében nem is egyéb, mint egyszerű módja a perujitásnak.

És itt jövünk arra, hogy a járásbirosági határkörnek a birtokperekre kiterjesztése következményeivel is számoljunk, és fontolóra vegyük, vajjon ennek folytán van-e értelme annak, hogy a sommás visszahelyezési, mesgyeigazitási és határperek jelenlegi különállásukban fentartassanak?

Az ily perek létjoga abban állott, hogy az önhatalmu birtokfoglalások és háboritások ellen bár ideiglenes, de gyors jogsegély nyujtassék; s azért e perek az 1881 : LIX. t.-czikk 13. §-ának *l)* pontja szerint sommás utra, sőt az 1877. XXII. t.-cz. 11. §-ának *g)* pontja szerint legnagyobb részben a kisebb polg. peres ügyek eljárására utaltattak; mindenkor azon kikötéssel, hogy ezekkel a tulajdonjog iránti kereset össze nem köthető.

Jövőre a tervezet szerint az 500 frt értéket meg nem haladó birtokperek is a járásbirósági hatáskörhöz tartozván, s ez uton a tulajdonjog is elbirálható levén, ugy az ideiglenes mint a végleges birtok iránti igény ugyanazon rövid uton érvényesithető. Ennek folytán feltehető-e, hogy valaki ideiglenes birtokért pereljen, hogy majd ennek lefolytával tegye meg ugyanazon utat a végleges birtokért? midőn egyuttal is a végeredményre juthat, miután ebben őt a törvény legkevésbé nem akadályozza. Van-e értelme, hogy a

törvényhozás csupán a multak iránti kegyeletből továbbra is fentartsa az egy éves és egy napos birtoklás elavult eszméjét, és ennek kedveért ugyanazon hatóság előtt és ugyanazon eljárás mellett permissive fentartsa a kétszeres pervitelt, s az első peruton kizárja a tulajdonjog kérdésének érintését?

Ennek valóban nincs többé értelme, és az érdekelt perek külön állásának nincs többé létjoga.

Ellenben — véleményem szerint — a sommás visszahelyezési, mesgyeigazitási és határperek *a birtokperek kategoriájában egyesitve*, a fentebb előadottak értelmében és esetleg az előzetes végrehajthatóság alkalmazásával *felebbezhetők is lennének*.

JOGESETEK.

Sommás eljárásban a jogalap változtatásának kifogása nem érvényesíthető.

A beregszászi kir. jbiróság: Felperes keresetével elutasittatik.

Indokok: Felperes keresetének jogalapját a *C*) alatti hitelesitett számla kivonat képezi, ezen számlakivonat pedig határozottan és világosan Egerben lakó B. gyógyszerész részére szól, tehát alperes kifogása mellett ezen *C*) alatti számla alapján felperes alperes ellenében keresettel fel nem léphet, bár kereseti követelésének további igazolásául felperes a *D*) alatti számlakivonatot is becsatolja. Tekintve, hogy a kereset a *C*) alatti számla-kivonat alapján indittatott, tekintve, hogy az 1868. 54. t.-cz. 68. §-a szerint az ellenbeszéd előterjesztése után a kereset jogalapja meg nem változtatható, tekintve, hogy ugy a *C*) mint *D*) alatti számla-kivonatok kellően meg vannak hitelesitve, s mind a kettő, habár különböző egyének ellen, ugyanazon követelést tartalmazza, s igy a hitelesités mellett is nem állapitható meg, hogy a két különböző helyen lakó s ugyanazon előnevet viselő gyógyszerész közül, melyik a valódi adós, bár ha ennek elbirálása egy külön meginditandó per keretébe fog tartozni, felperest jelen alkalommal *C*) alatti melléklet alapján inditott keresetével elutasitani kellett. (1889. április 29-én 2048.)

A bpesti kir. itélőtábla: Az e. b. itéletét megváltoztatja, a felperest jogalap változtatás indokából keresetével elutasithatónak nem találja, s az eljáró birőságot utasitja, hogy a kereseti követelés érdeme felett hozzon ujabb itéletet.

Indokok: Felperes ugy keresetlevelében, mint a tárgyalás folyamán alperest megrendelt és átvett áruk vételárának fizetésére kérvén kötelezetni, követelését ugy keresetlevelében mtnt a tárgyalás alkalmával vételi ügyletből származtatta, és az *A*) illetve *C*) és *D*) alatt csatolt könyvkivonatokra, mint bizonyitékokra, hivatkozott, jogalap változtatás tehát fenn nem forog, s a könyv kivonatokban az adós személyére vonatkozólag mutatkozó eltérés csak azok bizonyitó erejére lehet befolyással, de jogalap változtatást meg nem állapit. Ennél fogva az e. b. itéletének megváltoztatásával az e. birőságot a kereseti követelés érdemleges elbirálására kellett utasitani. (1890. febr. 12-én 4956.)

A m. kir. Curia: A másod b. itélete helyben hagyatik a felhozott indokoknál fogva és azért, mert *sommás eljárásnál a tárgyaló birónak a polg. törv. rendt. 117. §. értelmében kötelessége a tényállást tisztába hozni, s ez okból a jogalap változtatás iránti kifogás a sommás eljárás természeténél fogva sikerrel nem is érvényesithető.* (1890. november 28-án 690.)

A vő az apóssal közös háztartásban teljesitett munkákért nem követelhet munkabért.

A pécsi kir. tövszék: A kir. tövszék kötelezi alperest, hogy a kereseti 648 frt tőkét mint munkabért, ennek a kereset beadása napjától számitandó 6% kamatait valamint az okozott 55 frt perés szakértői költséget felperesnek megfizessen.

Indokok: A per során igazolva van, hogy felperes vitatott munkálkodása nem alapult külön szerződésen, hanem mint mostoha fiu és vő fogadtatott a gazdaságba, minthogy pedig e viszonyból keletkező eme munkabér megfizetésére irányuló kereset elbirálása, nem a munkaadó és cseléd közt felmerülő viszonyokat tárgyazó 1876. XIII. t.-cz., hanem a magánjogi viszonyokat szabályozó egyéb törvények alapján eszközlendő, ugyanazért alperesnek a birói hatáskör ellen tett kifogását elvetni kellett.

Alperes beismeri, hogy felperes az ő gazdaságában 9 éven át munkálkodott, s hogy őtet 1885. évben magától elüzte.

A hit alatt kihallgatott tanuk, valamint a szakértők kimondásával is igazolva lett felperes azon állitása, miként ő alperes gazdaságában minden szükséges munkát a legnagyobb szorgalommal teljesit, s hogy ily munkának évi bére az ottani viszonyoknak megfelelőleg 72 frt szokott lenni.

Tekintve már most, hogy bár felperes mint mostoha fiu és vő alperes családjának tagja ugyan, de oly tagja, ki azon vagyonból, melynek gyarapitására közbe folyt, törvényes öröklési joggal nem bir, s igy ez uton kárpótlást nem nyer;

s tekintve, hogy neje, ki szinte a gazdaság körül alperes beismerése szerint munkálkodott, s igy a gazdaságból nyert ellátást s ruházást kiérdemlé;

s tekintve, hogy felperes neje, egyszersmind alperes leánya, a kire tett kiadásokat az apa legfelebb örökségénél tudhat be;

s tekintve végre, hogy senki más kárán nem gazdagodhatik, s hogy alperest azt, miként ő felperesnek a 3 évi katonáskodás ideje alatt 300 frtot adott volna, igazolni meg nem kisérlé, ugyan azért alperest a 9 évi munkabérnek évi 72 frtjával számitott kereseti egész 648 frt összegnek és kamatainak megfizetésére kötelezni kellett.

Hogy alperes igért-e felperesnek a vagyon átadásnál kárpótlást vagy sem? e perre befolyással nincs, miért e felhozott védekezést teljesen elejteni és az erre vonatkozó főesküveli bizonyitást mellőzni kellett. (1889. május 21-én 3944.)

A bpesti kir. itélő tábla: Az e. b. itéletét megváltoztatja, s felperest keresetével elutasitja.

Indokok: Felperes kereseti követelését arra alapitja, hogy mint beházasodott vő a felperesnél 9 éven keresztül házi és gazdasági teendőket végezvén, e szolgálatáért őt dijazás illeti, de a felperes azt, hogy nősülése alkalmával vagy később. az alperes neki dijazást kötelezett, a per során nem bizonyitja, *mint a családfő vagyonának jövedelmét családjával együtt élvező vő pedig, a közös háztartás körül teljesitett munkájáért külön dijazást követelni nem jogositott,* miért is a felperest az e. b itéletének megváltoztatása mellett mivel sem bizonyitott keresetével elutasitani kellett. (1890. január 21-én 33798.)

A m. kir. Curia: A bpesti kir. tábla itélete indokánál fogva helyben hagyatik. (1890. deczember 4-én 4214.)

Biztositási szerződés hatályának megszünése. Ujitott biztositás.

A budapesti kir. kereskedelmi és vátótörvényszék: Ha felperes a keresk. ügyekbeni eljárást szabályozó 3,269/81. igazságügyminiszteri rendelet 25. §-a által kiszabott, az itélet jogerőre emelkedésétől számitandó három napi záros határidő alatt eskütétel végett jelentkezik s a főesküt arra nézve »hogy 1887. deczember 7-én Triestben zsákokat emelt s ezen cselekvényének következtében szenvedte jelenlegi a bal lágyéksérvét«, a majdan kitüzendő határidőben leteszi: az esetben a kir. törvényszék kötelezi alperest 2000 frt biztositási összeget, mint részlettőke-követelést s ennek járulékait felperes részére megfizetni; felperest keresete többi részével feltétlenül elutasitja; ellenesetben azonban felperest ezen 2000 frt iránti kereseti részével is elutasitja s alperes részére a perköltség megfizetésében elmarasztalja stb.

Indokok: A per folytán foganatositott szakértői szemlével alperes tagadásával szemben beigazoltatott, hogy felperes baloldali lágyéksérvben szenved és hogy ezen baja egész életére kiható munka- és keresetképesség-csökkenést idézett elő.

Ennek beigazolása folytán további kérdés tárgyát az képezi, hogy a lágyéksérv az A·/ alatti szerződés fennállása alatt, vagyis felperes állitása szerint 1887. deczember 7-én keletkezett? hogy továbbá balesetet képez-e vagy nem? mert ezen kérdéseknek ideigleges eldöntése alperes fizetési kötelezettségét, nemleges eldöntése pedig a kereset elutasitását vonja maga után.

A mi az első kérdést illeti, a szakértők véleménye szerint ugyan a lágyéksérv keletkezési ideje meg nem állapitható, de mivel a sérv még most is igen kisfokú, nagy valószinüséggel kimondható, hogy a szerződés keltét megelőző időben 1883. julius 23-ika előtt nem forgott fenn, ámbár az sem állapitható meg, hogy ez a baj 1887. decz. 7-én zsákok emelése következtében keletkezett; azonban sem a felperes által felhozott adatok, sem a sérv minősége nem szólnak ellene.

Tekintve már most, hogy a szakértők véleményével valószinüvé tétetik, miszerint felperesnél a lágyéksérv az A·/. alatti biztositási szerződés kelte utáni időben, tehát annak fennállása alatt

keletkezett és a sérv minősége nem tanuskodik az ellen, hogy a felperes állitása szerint 1887. deczember 7-én a zsákok emelése következtében keletkezett; tekintve továbbá, hogy a felperes 3. sz. a. ajánlatában foglalkozási körét, nevezetesen termény-, liszt- és zsákbizományozási minőségét nyiltan jelezte s igy általános értelemben vett közönséges felfogás szerint következtethető, hogy mint zsákbizományos zsákokat emel, illetve zsákok emelése üzlete, foglalkozása köréhez tartozik; tekintve végül, miszerint felperes annak igazolására, hogy jelenbeni lágyéksérvét 1887. deczember 7-én üres zsákok emelése következtében szenvédte, mint ezen tényről csak egyedüli közvetlen tudomással biró fél, egyéb bizonyiték hiánya esetében az egyoldalu főesküt kivánta saját részére megitéltetni: ennélfogva, mivel a perben fenforgó jelzett körülmények egybevetéséből az eskü által bizonyitani szándékolt ténynek valószinüsége okszerüen következtethető: felperes részére az itéletben szövegezett főesküt a törvénykezési rendtartartás 235. §-a alapján oda itélni s az itélet rendelkezését — az érdemben — attól feltételezni kellett.

Az eskü megitélése ellen alperes által felhozott azon ellenvetés, hogy ezen eskü nem ténykörülményre, hanem következtetésre vonatkoznék, nem jöhetett figyelembe, mert az, hogy felperes 1887. deczember 7-én zsákok emelése következtében szenvedett-e lágyéksérvet? felperes közvetlen érzéki tapasztalatán és nem következtetésén alapuló ténykörülmény. Ezen esküvel egyuttal a baleset keletkezésének ideje is közelebbről meghatározva lévén: ugy a balesetnek a biztosttási feltételek 9. §-a értelmében, kellő időbeni bejelentése; valamint a keresetnek a kereskedelmi törvény 487. §. által kiszabott határidő alatti megindítása is igazolva van.

Második kérdést illetőleg nem volt elfogadható alperes azon érvelése, hogy habár felperes 1887. deczember 7-én zsákemelés következtében kapott is sérvet, az nem baleset következménye s igy őt ezért a szerződés értelmében kárpótlás fizetése nem terheli. Mert ugy közönséges értelembeni felfogás szerint, valamint biztositási jog szempontjából is azon sérülés, melyet a sérelmet szenvedett fél a kellő figyelem és óvatosság elmulasztása nélkül, akarata ellenére szenved, a baleset fogalma alá sorolandó; ily esetben a sérelmet előidéző nem az illető fél mulasztására visszavihető cselekmény és ennek az illető fél akaratától nem függő hatása, mint ok és okozat együttvéve képezik a balesetet. Ha pedig az eskünek felperes által leendő letétele által igazolást nyer azon ténykörülmény, hogy a lágyéksérvet 1887. deczember 7-én zsákok emelése következtében szenvedte, ez esetben őt a kellő vigyázat elmulasztása nem terheli, mivel üzleti foglalkozási köréhez tartozó foglalkozása közben, akarata ellenére szenvedte a sérvet; azt nem mulasztás, vagy szándékosság idézte elő.

Eskületétel esetében is azonban alperes, tekintettel az A/. alatti kötvény 15. §-ára valamint a szakértők véleményére, mely szerint a sérv felperes egész életére kikató munka- és keresetképtelenség-

csökkenést idézett elő; de azért sérvkötő-viseletével könnyebb testi munkát is teljesithet, a biztositási feltételek hivatkozott szakaszában foglalt hadmadfoku sérülésért járó 2000 frt, nem pedig a másodfoku sérülésért járó első sorban keresetbe vett 10,000 frt kárpótlási díj fizetésére volt csak kötelezhető; s igy felperest a feltételesen megitélt 2000 frtot meghaladó kárpótlás iránti keresete részével feltétlenül elutasitani kellett.

Mellőzendő volt alperesnek a kereskedelmi törvény 505. §. 3. pontjára alapitott azon kifogása, hogy felperes a visszatérő időszakokban fizetendő biztositási díjat a lejárat után 30 nap alatt s egyáltalán a baleset következte előtt le nem fizetvén, a szerződés megszünt. Mert alperes által 2. sz. alatt csatolt levél szerint felperes az 1887. julius 27-én esedékes biztositási díj lefizetése iránt 1887. deczember 10-ig halasztást kért; mely levél következtében alperes a biztositási díjat 1887. deczember 10-én a B. alatti nyugta szerint fel is vette s ezen nyugtával a szerződésnek 1888. julius 27-ig fennálló érvényességét elismeri; tehát a halasztásba beleegyezettnek tekintendő. Ennek folytán azután teljesen közömbös, hogy felperes balesetét, a halasztásra engedett határidőben történt fizetés alkalmával vele nem közölte, mert a fizetési halasztás nemcsak az estre tekinthető megadottnak, ha a biztositottat baj nem éri, mert továbbá a balesetet a biztositási feltételek 9. §-ban jelzett határidő alatt tekintendő — az eskü letétele esetében bejelentettnek.

A kereskedelmi törvény 475. és 506. §-aira alapitott alperesi kifogás nem jöhetett figyelembe, mert az által, hogy felperes a 3. sz. a. ajánlatba nem irta be, hogy üres zsákokat szokott emelni, a biztositó előtt tudva nem levő fontos ténykörülményt, mely a biztositás elvállalására befolyással lehetett, el nem hallgatott; mivel foglalkozási körét, nevezetesen termény-, liszt-, zsákbizományos minőségét jelezte; s ebből már közönséges felfogás szerint következtethető, hogy mint zsákbizományos zsákokat is emel; hogy pedig zsákok emelésével — zsákbizományos voltától eltérőleg — erősebb testi erőt és munkát igénylő módon foglalkozott volna; azt alperes nem bizonyitotta stb. (1889. jan. 25. 1069. sz.)

A budapesti kir. itélő tábla: Az elsőbiróság itéletét ellenben a mennyiben az elsőbiróság alperest, ha felperes a részére megitélt főesküt leteszi, perköltségben is elmarasztalta, megváltoztatja s erre az esetre a perköltséget kölcsönösen megszünteti stb. (1889. decz. 16. 1949. sz.)

A m. kir. Curia: Mindkét albirósági itéletnek megváltoztatása mellett felperes keresetével egészben és feltétlenül elutasittatik stb.

Indokok: Mindkét alsóbirósági itéletnek megváltoztatása mellett felperest keresetével egészben és feltétlenül kellett elutasitani azért, mert a keresk. törvény 506. §. 3. pontja szerint, ha a visszatérő időszakokban fizetendő díj a lejárat után 30 nap alatt vagy az e végre engedett halasztás eltelte előtt le nem fizettetik, az életbiztositási szerződés hatályát veszi; kivételnek e tekintetben akkor

van helye, ha a késedelem erőhatalom vagy véletlen baleset által okoztatik;

mert a keresk. rörvény 507. §-a szerint a felek kölcsönös jogira és kötelességeire nézve a biztositási szerződés határozatai csak annyiban szolgálhatnak irányadóul, a mennyiben azok a kereskedelmi törvény harmadik fejezetében megállapitva nincsenek; mert a szerint a felperes és alperes között kötött biztositási szerződés — miután felperes a biztusitási díjat sem a lejáratkor, sem a lejárat után 30 nap alatt le nem fizette, sem ez idő alatt halasztást nem kért és nem kapott, sem pedig vétlen baleset miatti mulasztást nem is állitott — 1887. évi aug. 27-én hatályát vesztette.

Nem változtatja meg ezt a tényállást az sem, hogy az alperes felperestől az évi 40 frt 80 kr. díjat a peres felek megegyező előadása szerint 1887. évi deczember 10-én elfogadta és arról a 4. ·/. alatt becsatolt meghosszabbitási kötvényt állitotta ki, mivel a szerződő felek ellenkező akaratát kizáró törvény által hatályát vesztett szerződés meg nem hosszabbitható, a miért is a biztositási feltételek 8. pontja azon intézkedésének, mely szerint a biztositó társaság által bíróilag behajtott vagy a fél által önkéntesen tett és a társaság által még elfogadottt díjfizetés napjával a biztositás ujra érvénybe lép, csak az lehet a hatálya, hogy a biztositási szerződés ugyanazon feltételek mellett a jövőre nézve megujitottnak tekintendő.

A szerződés általában és igy az ujitott szerződés is azon időtől érvényes, a midőn az megköttetett; jelen esetben az ujitott szerződés 1887. évi deczember 10-én köttetett meg, a midőn t. i. felperes a szerződési feltételek fennebb idézett 8. pontja szerint az évi díjat utólag beküldötte és alperes azt elfogadta, minthogy pedig a korábbi biztositási szerződés, a' mint az fennebb kifejtetett, 1887. évi augusztus 24-én vesztette hatályát, az ujitott szerződés pedig 1887. évi deczember 10-én köttetett meg, 1887. évi deczember 7-én, midőn felperest, saját előadása szerint, az állitólagos baleset érte, peres felek közt biztositási szerződés nem állott fenn stb. (1890. nov. 3. 577. sz.)

A hamis eskü miatt folyó bűnperben a kártérités kérdése el nem dönthető

A m. kir. Curia: Tekintve, hogy Czanyi Pál panaszos Máté József vádlott ellen inditott perében azért lett lett pervesztes, mert vádlott a neki megitélt főesküt letette: és tekintve, hogy ezen eskü hamisnak bizonyult be; *ily esetben pedig a magánjogi igények nem büntető uton, hanem a polgári perrendtartásra vonatkozó rendelkezései* szerint perujitás utján érvényesithetők:

Ezen okból a kártéritést illetőleg mindkét alsó birósági itélet megváltoztatik és panaszos kártéritési igényeivel a polgári perutra utasitatik.

Ily változtatással valamint azzal annak kiegészitésképen való kijelentésével, hogy vádlott által a Nagy-Igmándi kir. járásbiróságnál 57 frt iránt inditott perben 1885. évi augusztus hó 4-én letett fő-

eskü hamis, a kir. itélőtábla itélete az abban felhozott és elfogadott indokoknál fogva helyben hagyatik. (1890. nov. 27., 4981.)

Csalás és magánokirathamisitás eszmei halmazata.

A nyiregyházai kir. törvszék H. Andrásné 1 r., Gy. János 2 r. és H. László 3 r. s büntetlen előéletü vádlottak a BTK. 401. és 402. §-ának 2-ik pontja szerint minősülő magánokirathamisitás büntettének vádja alól felmentetnek.

Indokok: A bizonyitási eljárás adatai szerint tény az, hogy H. Andrásné 1883. folyamán még pedig első izben november, másodizben deczember hónapban megjelent a nyiregyházai »szabolcsi hitelbank pénzintézetnél«, s ott első izben M. Jánosné másodizben P. Mihálynénak adta ki magát a nevezett pénzintézetből álkezesek alkalmazása mellett 70 frt, majd 100 frt kölcsönt vett föl, s a kiállitott kötelezvényekre saját neve helyett az álneveket s álkezesek nevét iratván hamis magánokiratot készitett.

H. Andrásné állitja, hogy ő a magánokirat koholását elhunyt édes atyja, illetve elhunyt édes anyja nevére azért létesitette, hogy az utánuk örökölt, de még szülei nevén álló birtokra a kölcsön bekebelezhető legyen, s hogy a kölcsönből növére részét kifizette, állitja továbbá, hogy egyedül jelent meg a pénzintézetnél, magával kezeseket nem vitt, azok neveit a kötelezvényekre leendő irás végett be nem dictálta azokat, önkényüleg vezette Gy. a kötvényekre. Gy. J. vádlott H. A.-né ezen állitását tagadásba vevén tagadásával szemben ellenébe a bizonyitási eljárás során csak az nyert igazolást, hogy a kötvény hamis voltáról tudomással birt s a kezesek személyazonosságáról meggyőződést magának nem szerzett, csak neveit a hamisnak ismert kötelezvényre aláirta, valamint később a H. R. utasitására az M. J. nevét is az egyik telekkönyvileg is biztositott kötvényre vezette, s igy a kötelezvényt ujólag meghamisitották.

A mondottakból kitetszőleg vádlottak ugyanazon egy cselekmény által két törvényszegés tényálladékot, nevezetesen a BTK. 379. §-ba ütköző s a 380. §. szerint minősülő csalás büntette, s a BTK. 401. §-ba ütköző magánokirathamisitás büntettét létesitették, — mindazonáltal vádlottak felmentendők voltak.

Mert alaki bünhalmazat esetében a sulyosabb törvény dominál, s ez az enyhébb büncselekményt absorbeálja, jelen esetben a csalás büntette lévén sulyosabb büncselekmény, mert annak mint inditványozási büncselekménynek megbüntetése magánvádló által nem kivántatott, vádlottat az enyhébb büncselekmények vádja alul fölkellett menteni.

De nem voltak vádlottak a magánokirathamisitás büntettében bünösöknek kimondhatók, mert a magánokirat koholása egy meghalt személy nevében, — ha valódi létező — jogügylet keresztülvitele czéljából állittatott ki, nem büntethető.

Ugyanis a BTK. 401. §. szerint a magánokirathamisitás büntette csak akkor forog fenn, ha az okirat arra használtatik, hogy ez által valamely kötelezettség vagy jog létezése, megszünte vagy megváltoz-

tatása bizonyitassék, minthogy jelen esetben az ingatlan tényleg mint örökrész vádlott H. Andrásné tulajdonát képezi fele részben, minthogy tehát a kérdéses kötvény álnévvel nem azért állittatott ki, hogy egy nem létező tulajdonjog mellett kölcsön szerezhető legyen, hanem azért, hogy a megszerzendő kölcsön egy tényleg fennálló, de tkkönyvileg még nem érvényesitett tulajdonjogon alapuló vagyonra bekebelezhető legyen, és minthogy ehhez képest a jogsérelemre irányuló szándék, mely a BTK. 75. §-ának általános rendelete szerint az okirathamisitásnál is megkivántatik — meg nem állapitható, a szóban forgó cselekmény a BTK. sulya alá eső okirathamisitás ismérveit magában nem foglalja, annál kevésbé, mert jogaikban felek sértve nincsenek, s a jogügyletet vádlott magára nézve kötelezőnek tekinti.

A fentiek mellett fel vala mentendő Gy. S. még azért is, mert tagadásával szemben csak az nyert igazolást, hogy a főadós és kezesek személyazonosságáról meg nem győződött, mely mulasztás azonban büntetőjogi repressiót maga után nem vonhat, s mert károsultak megbüntetését nem kivánják: Gy. J. azon cselekménye, hogy M. J. nevét utólagosan a kötvényre irta, szintén nem büntethető, mert ez felebbvalójának utasitására minden gonosz avagy kárositási szándék nélkül tette. H. L. vádlott cselekményének elbirálásánál figyelmen kivül hagyni még azt sem lehetett, hogy felebbvalói, kik pedig megkárosultak, maguk sem kétkednek ártatlanságában, s a kérdéses intézet igazgatója igazolja, hogy vádlott egy évtizeden át megközelithetlen becsületességéről és feltétlen megbizhatóságáról tett tanuságot, s az ártatlanság benyomását tette a bíróságra is. 1889. január 28-án, 624.

A bpesti kir. itélőtábla: Az e. b. itéletét részben megváltoztatja, s Gy. Jánost és H. Lászlót a BTK. 401. és 402. §. második bekezdése alapján a 92. §. alkalmazásával s tekintettel a 20. §. nyolczadik bekezdésére a magánokirathamisitás vétségében a 70. §. szerint, mint tettes társakat vétkeseknek mondja ki, s ezért őket fejenként 2—2 havi fogházra és 10—10 frt pénzbüntetésre itéli, egyebekben az e. b. itéletét helybenhagyja. 1890. január 8-án, 36737.

A m. kir. Curia: a vizsgálat s a bizonyitási eljárás adatai szerint H. Andrásné vádlott a szabolcsi hitelbankban egy 1883. nov. 13-ról keltezett M. Jánosné, mint főadós, továbbá G. András és M. Mihályné mint készfizető kezesek névaláirásával s illetve keresztvonásával ellátott kötelezvény alapján 70 frtnyi kölcsönt, később pedig egy másik 1883. deczemb. 18-ról keltezett kötelezvény alapján, melyen mint főadósok P. M. és M. Zs.. továbbá mint készfizető kezesek G. M. és M. J. névaláirásai olvashatók 100 frtnyi kölcsönt vevén fel, utóbb a fizetési határidők lejárta után a midőn a névaláirások hamis volta a kötelezvényeket előttemező, tanuként szereplő H. L. tanu előtt tudva volt, az 1874. november 17-én meghalt M. J. neve a 70 frtos kötelezvényre főadósként a 100 frtos kötelezvényre pedig készfizető kezesként iratott, s midőn 1884. junius 9-én, a 100 frtos kötelezvény alapján ezen összeg erejéig a nyiregyházai 1436. sz.

tjkvben foglalt háznak még mindég M. J. mint tulajdonos nevén álló $^2/_4$részére a tkkvi zálogjog bekebelezése kieszközöltetett volna a szabolcsi hitelbank javára, végre 1885. április 13-án a nevezett bank mint félperes nevében a főadósok s kezesek gyanánt feltüntettte nevek viselöi ellen polgári perek indittattak meg;

ugyancsak a vizsgálat s a bizonyitási eljárás adatai szerint tény, hogy a »M. J.« névaláirás kivételével a többi aláirások H. Andrásné vádlott tudtával és beleegyezésével vezettettek a két kötelezvényre a kölcsönök nyerése végett;

tény az is, hogy ezen névaláirásokat H. Andrásnéval egyetértésben és szövetségben Gy. J. vádlott teljesitette;

tekintve, hogy ezek szerint az emlitett két kötelezvényen oly személyek tüntettettek fel főadósok, illetve készfizető kezesek gyanánt, akik ilynemü kötelezettséget magukra nem vállaltak;

tekintve, hogy ezen két kötelezvény, a szabolcsi hitelbanknál való bemutatás által fel is használtatott arra, hogy ez által többek kötelezettsége bizonyitassék:

tekintve, hogy ezen tényállás alapján ugy H. Andrásné, valamint Gy. J. ellen a BTK. 401. §-ban meghatározott két rendbeli okirathamisitás van bizonyitva, mely kárositások és kötelezettségek ötven forintot tulhaladó értéküknél fogva a BTK. 402. §-ának második bekezdése szerint büntettekké minősülnek;

tekintve e mellett, hogy ama hamis kötelezvényeknek jogtalan vagyoni haszonszerzés czéljából történt felhasználása által s igy ravasz fondorlattal a szabolcsi hitelbank tévedésbe ejtetett és ez által annak vagyoni kár okoztatott;

tekintve, hogy H. Andrásné és Gy. J. vádlottak ellenében a BTK. 391. §. alá eső magánokirathamisitás büntettével a 95. §. értelmébeni eszmei bünhalmazatban a BTK. 379. §-ban körülirt csalás büntette is fenforog;

tekintve továbbá Gy. J. és H. L. vádlottaknak beismerését, mely szerint a 70 frt és 100 frtos kötelezvényekre M. J-nak, mint mint főadósnak s illetve készfizető kezesnek nevét H. L. felszólitására Gy. J. irta utólagosan akkor, midőn a korábbi névaláirások hamis volta tudva volt;

tekintve, hogy H. L. vádlottnak azon már magában is a valószinüséget nélkülöző állitásáról, mely szerint ő csak a végből iratta volna M. J. nevét a két kötelezvényre, hogy ily módon a Gy. J. ellen felmerült hamisitási gyanu alapos vagy alaptalan voltáról meggyőződést szerezzen, figyelmet nem érdemel;

tekintve, hogy tehát Gy. J. és H. L. vádlottaknak ezen világos cselekménye által M. J., illetve elhalálozása folytán annak hagyatéka tényleg nem létezett kötelezettségben állónak tüntettetett fel s a kötelezettség bizonyitására használtatott is;

tekintve, hogy a nevezett két vádlott ama két rendbeli cselekményében a BTK. 401. §-ban meghatározott s a 402. §-nak második bekezdése szerint büntettekké minősülő magánokirathamisitás minden ismérvei találhatók fel;

tekintve, hogy az ekkép meghamisitott 100 frtos kötelezvény alapján a szabolcsi hitelbank zálogjogának a tkönyvben M. J. nevén álló és elhalálozása óta nem egyedül H. Andrásné vádlottat, hanem ennek M. nevü nővérét, mint örökös társat illető ingatlanra való tkkvi bekebeleztetése által vádlottak ama cselekményökkel arra is szándékosan közremüködtek, hogy egyrészt a szabolcsi hitelbank, másrészt a M. János egyéb örököse jogainak s jogviszonyainak lényegére vonatkozó valótlan tények vezettettek be a nyilvánkönyvet képező tjkönyvbe;

tekintve, hogy e cselekményt a két vádlott azért követte el, hogy az őket terhelő vagyoni felelősségnek magukról való elháritása által maguknak jogtalan vagyoni hasznot szerezzenek;

tekintve, hogy ekkép a 100 frtos kötelezvénynek meghamisitásából kifolyólag Gy. J. és H. L. vádlottak terhére a BTK. 400 §-ba ütköző s az ezen §. második bekezdése szerint büntetté minősülő közokirathamisitás s az ezzel a BTK. 95. §. értelmében eszmei halmazatban levő 401. §. szerinti magánokirathamisitás esik;

végre a büntetést illetőleg:

tekintve, hogy a csalás miatt emelt vád a szabolcsi hitelbank részéről visszavonatott:

tekintve, hogy ezen oknál fogva a BTK. 95. §. rendelkezése a csalásra vonatkozólag nem alkalmazható;

tekintve ellenben, hogy a BTK. 96. §. értelmébeni bünhalmazat mindhárom vádlott ellenében forog fenn;

tekintve Gy. J. vádlottnál azon további sulyositó körülményt hogy ő volt a főtettes a magánokirathamisitásnál;

tekintve, hogy a másodb. itéletében kiemelt nyomatékos enyhitő körülmények mellett H. László vádlottnál a BTK. 92. §-nak rendelkezése alkalmazható;

H. Andrásné a BTK. 401. §. alá eső s a 402. §. szerint minősülő két rendbeli magánokirathamisitás büntettében;

Gy. J. vádlott a BTK. 401. §. alá eső s a 402. §. szerint minősülő három rendbeli magánokirathamisitás büntettében, valamint a BTK. 400. §. alá eső s ennek második bekezdése szerint minősülő egyrendbeli közokirathamisitásnak s az ezzel a 95. §. értelmében halmazatban levő egyrendbeli magánokirathamisitás büntettében;

H. L. vádlott a BTK. 92. §-nak alkalmazása folytán a BTK. 401. §. alá eső egy rendbeli magánokirathamisitásnak, valamint a BTK. 400. §. alá eső okirathamisitásnak, s az ezzel a 95. §. értelmébeni halmazatban levő 401. §. szerinti magánokirathamisitásnak vétségében mondatnak ki bünösöknek, s ezekért a BTK. 96. §. alkalmazásával;

H. Andrásné a BTK. 402. §-nak második bekezdése alapján egy évi börtönre, s behajthatlanság esetén 2—2 napi börtönre átváltoztatandó 5—5 frt pénzbüntetésre;

Gy. J. vádlott a BTK. 402. §-nak második bekezdése, illetve a 300. §-nak második bekezdése alapján egy és fél évi börtönre, s

behajthatlanság esetén egy-egy napi börtönre átváltoztatandó öt-öt összesen 20 frt pénzbüntetésre;

H. L. vádlott a BTK. 92. §. alkalmazásával a 402. §-nak második bekezdése, illetve a 400. §. második bekezdése alapján 3 havi fogházra s behajthatlanság esetében további egy-egy napi fogházra átváltoztatandó 5—5 frt pénzbüntetésre itéltetnek el.

Ezen változtatással egyebekben a kir. tábla itélete helybenhagyatik. 1890. október 22-én, 4144.

SZEMLE.

A feltételes elitélésről.

Dr. **Gruber Lajos** budapesti ügyvéd urnak a Magyar Jogászegylet deczember 20-ki teljes ülésében tartott előadásának kivonata.

A feltételes elitélés intézménye varázserővel és a tudományban eddigelé nem észlelt rohammal hódit mindenfelé. Nincs senki, ki ezen intézmény nagy jelentőségét félreismerné. A közvélemény mindenütt türelmetlenül követeli a büntetési rendszernek ez irányban való kibővitését és az ezen követelménynek eleget tevő törvények egymásután készülnek. Mi, kik ily törvény alkotásának szükséges voltáról meg vagyunk győződve, eleget tennénk azon erkölcsi kötelességnek, mely feladatunkká teszi, hogy az intézmény pártolása czéljából actiót fejtsünk ki, az által, ha egyszerüen arra utalnánk, hogy a civilisátió élén haladó hangadó nemzetek e tekintetben példát mutattak nekünk, tehát kövessük ezt. Mi azonban nem mondjuk azt, hogy azért hozzuk be ezen intézményt, mert a mivelt nemzetek is behozták azt már, hanem *a miért* ezek behozták, ugyanazon okokból óhajtjuk mi is ezen üdvös intézmény létesitését. Az okok pedig különfélék, mert az intézmény sokféle czélnak szolgál áldásos módon. Innét van az, hogy oly férfiak is találkoznak táborunkban, kik a büntetés természetéről táplált nézetek tekintetében homlokegyenest ellenkeznek egymással. Mittelstädt, a német birodalmi törvényszék volt birája, ki 12 évvel ezelőtt megjelent müvében egyebek között azt is követelte, hogy a szabadságvesztés-büntetésnek az előtt divott szigoritását, t. i. az élelmezésnek bizonyos időn át kenyér és vizre való szoritását, ujból hozzák be, ugyanazon Mittelstädt ezen szigoru elvei daczára kijelentette mégis, hogy a feltételes elitélés intézménye az első hatalmas és principiális óvást képezi a rossz fennálló rendszer és a büntető igazságszolgáltatás eddigi slendriája ellen; kijelentte továbbá, hogy ezen intézmény tisztitólag és javitólag fog büntető igazságszolgáltatásunkra hatni és arra fogja kényszeriteni a hatóságokat, hogy ezek az egyes eset körülményeire és az egyes bünösök egyéniségére tekintettel legyenek. Egy ember, ki azt tanitja, hogy kiméletlenül és kegyetlen módon bánjunk a bünösökkel, mint Mittelstädt, az mégis kenytelen bevallani, hogy mind ama aggályok, melyek a feltételes elitélés ellen felhozhatók, nem eléggé nyomatékosak arra, sem hogy ezen eszmét elutasitanák. Ezen aggályok között azonban azzal is találkozunk, mely a büntető törvények általános repressiv erejének

gyengitésére vonatkozik. Azon körülményből, hogy a büntetőjogi antagonisták táborunkban egyesülnek, nem az következik, a mit a kérlelhetlen megtorlás fanaticusai rólunk állitanak, t. i. hogy egyikünk sincs tisztában az intézmény lényege iránt, hanem ebből ezen intézménynek jó volta következik.

Dr. Baumgarten t. tagtársunk azon állitást koczkáztatta, hogy ezen intézmény pártolói a dolog kérgén rágódva, annak magváig még el sem jutottak. Európa első rangu tekintélyei a criminalistika terén felületes emberek tehát, a kik megrovást érdemlő könnyelmüséggel mit sem törődtek azzal, hogy ezen intézmény életbeléptetésével állitólag fontos érdekeket compromittáltak és kik eddigelé nem tudták, hogy mit akarnak tulajdonképen: az angol és a belga törvényhozás, valamint az osztrák kormány és a franczia senatus nincsenek tisztában, tehát ezen kérdés valódi lényege és tulajdonképeni hordereje iránt; hanem mind ez most megváltozott, mert dr. Baumgarten t. tagtársunk felszólalása óta Európa, mely világrész eddigelé sötétben tapogatódzott, tisztában van már most bizonyára a feltételes elitélés intézményének valódi lényege iránt, valamint ezen felszólalás óta állitólag fel lett fedezve ezen intézménynek »mélyebben fekvő sulypontja« is, melyet eddig hiába kerestek a tudósok mindenfelé!?

És ezt Európa Magyarországnak köszönheti.

Minket, a kik ezen intézményt pártoljuk, tulzott gyöngéd és rosszul alkalmazott érzelgőséggel, szóval sentimentalismussal vádolnak. Az általunk kivánt büntetőjogi reformok discreditálása végett azon férfiut támadják meg, kinek érdemeit az igaztalan gáncs nem kisebbitheti és ki Magyarországon a büntetőjogi reformeszmék legtáradhatatlanabb és hosszabb időn át egyedüli irodalmi előharczosa volt.

Értem dr. *Fayer László* tanár urat. (Éljenzés.)

Engedjék meg, hogy egy kissé szembe szálljunk ezen támadásokkal és hogy az ellenkező oldalról tett állitásokat valódi értékükre visszavezessük.

Dr. Fayer azt tanitja, hogy a tulságosan hosszu szabadságvesztés büntetések károsak és hogy a biró ne szabjon ki többet, mint a mi feltétlenül szükséges. Sentimentalismus ez?

Fayer a minimumot akarja leszállitani; továbbá a judicatura hibájául annak szigoruságát rója fel; a magyar BTK-et szigorunak és a birói gyakorlatot még a codexnél is szigorubbnak nyilvánitja és végül azt tanitja, hogy a ki a börtönügyön akar segiteni, annak a codexen, a büntetési módszeren és a judicaturán kell segitenie.

A BTK. életbelépése előtti birói gyakorlat nálunk igen enyhe volt; *az 1843-diki magyar javaslat minimumot nem is ismert*, mert — az országos választmány jegyzőkönyvének kijelentése szerint— »nem ritkán olyatén esetek fordulnak elő, melyekre a büntetést még e minimum alá is parancsolja szállittatni a méltányosság.« A hollandi törvény nem ismer minimumot és az olasz törvényben a minősitett lopás büntetési minimuma 3 nap. A m. évben benyujtott negyedik osztrák BT. javaslatban a fegyházbüntetés legrövidebb tartama egy

Ára fél krajczár.

SZELVÉNY.

Feladó neve és lakása:

.....

.....

Utalványozott összeg:

..... frt ..... kr.

Előfizetési ár:

Egész évre..... 8 frt.
Félévre..... 4 »
Negyedévre .... 2 »

Postai előjegyzés sz. .....

A felvevő postahivatal kelti betüzője:

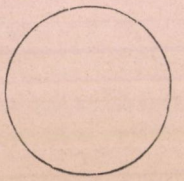

Kifizetési szám .....

POSTA-UTALVÁNY

Osztrák értékű ..... *forint* ..... *krajczárról, azaz*

..... *frt* ..... *kr.*

Czím: **A „JOGI SZEMLE"**

kiadóhivatalának (Grill-féle cs. és kir. udv. könyvkereskedés)

Rendeltetési hely: **BUDAPESTEN**

Lakás (városrész, utcza stb.): ***V. Dorottya-utcza 2.***

Postai előjegyzés száma .....

A postahivatal betüzője

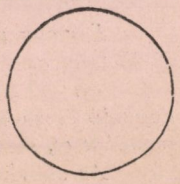

Felvevő postahivatal:

..... *18*..... *n.*

Posta- és távirda-igazgatósági kerület: .....

A postahivatalbeli aláírása: .....

(A frankojegyek ide ragasztandók.)

Ezen üriap csak a belföldi, továbbá az Ausztriával és a megszállott tartományokkal való forgalomban használható.

A czímzett nyugtája.

A jelen postautalvány túllapján kiirt összeget a posta-intézettől fölvettem.

Kelt.....18.....-ik napján.

Aláirás:.....

Érkezési napló száma [redacted]

Tudnivalók:

Egy-egy postautalványra bármely kir. postahivatal úgy a belföldi, mint az Ausztriával és a megszállott tartományokkal való forgalomban 500 frtig terjedő összeget fogad el, illetve fizet ki. Ennél nagyobb összeget egy-egy postautalványra egy kir. postahivatal sem fogadhat el, sem nem fizethet ki.

Az utalványozott összeget a kézbesitéstől számitott egy hónap alatt kell átvenni. Ha a rendeltetési postahivatal elegendő pénzzel nem rendelkezik, várni kell, mig a pénz az első postaalkalommal megérkezik.

Utalványdíjak.

5 frtig	5 kr.	150—300 frtig	30 kr.
5—50 »	10 »	300—500 »	60 »
50—150 »	20 »		

év, a fogházé egy nap és ha a törvény vagylagosan állapit meg öt évi fogház vagy fegyházbüntetést, mint pl. *a minősitett* lopásnál, ott a biró egy napig mehet le.

A fegyházbüntetésnek magas minimumát kifogásolja *Schedius* is az imént elkészitett előadói tervezetében, melyben erre vonatkozólag azt mondja, hogy e büntetési nemnek magas minimuma arra kényszeriti a birót, »hogy .... lopások miatt — bár az eltulajdonitott érték majdnem semmi, bár a betöréssel stb. leküzdött akadály csekély és bár a cselekményeknek alig volt haszonlesési czélzata, — mégis legalább két évi fegyházbüntetést, sőt még rendkivüli enyhitő körülmények mellett is (92. §.), legalább hat havi börtönbüntetést mondjon ki. Valódi orvoslás csak oly intézkedéstől várható, mely a baj gyökere ellen fordul. *Ez a büntetés minimumának magassága*, sikert tehát csak a minimum leszállitása igér.«

Ezen kijelentésnél fényesebb elégtételre Fayer nem számithatott. *Schedius* nyilatkozatának pedig az kölcsönöz nagy sulyt, hogy az oly férfiutól ered, kinek magas birói állásában bő alkalma volt a codex alapján meghonosult gyakorlatot megismernie.

Sentimentalista-e Schedius?

Lássuk miként nyilatkozik ugyanő a judicatura szigoruságáról: »Az esetek, melyekben a közvélemény bizonyos jogellenes cselekményeknek ..... *aránytalan szigorral való megtorlásán* nem tud megnyugodni — elég gyakran fordulnak elő — ugy mond *Schedius* — és még gyakoriabbak volnának, ha a büntető itéleteknek *nem oly parányi töredéke kerülne csak a nyilvánosságra.*«

A birák közül még *Bodor* Lászlót emlitem fel, sőt még a közvádlók közül is *Szegheöre*, jelenleg a kir. tábla birájára, és *Heil* Fausztinra is hivatkozhatom, kik mindannyian elismerték nyilvánosan, hogy a magyar törvény a legszigorubb a minősitett lopás minimuma tekintetében. *Székács* Eerencz pedig egyenesen kijelentette, hogy a törvény minimumai tulmagasak és hogy a birák gyakran »vérző szivvel« hozzák meg az általok is tulszigorunak tartott itéletet.

Az önbiráskodás kérdésének sorsa a gyakorlatban pedig eléggé igazolja, hogy a gyakorlat még a codexnél is szigorubb, a mennyiben az önbiráskodást büntetendő cselekménynek nyilvánitotta, holott az a BTK. 1-ső §-a szerint nem képez ilyent; sőt vannak esetek, a mikor a kir. Curia még enyhitő körülményt sem látott az önbiráskodásnál fennforogni.

A *Schedius*-féle tervezet szintén elégtételt szolgáltat Fayer azon állitásának is, hogy a börtönügyön a codex és a judicatura utján kell segiteni, mert »minősitett lopás gyakori volta következtében a törvényszéki fogházak fegyházra itéltekkel megtelnek, kik hely hiánya miatt fegyintézetbe nem szállithatók, kik ellen tehát e büntetési nemet hatályossá tevő .... módozatok .... teljes mérvben ritkán alkalmazhatók.«

Ugyanezen eszme tükröződik vissza még a következő kijelentésből is: »... azon előnye volna a (büntetési nem megváltoztatás) javaslatba hozott intézkedésének, hogy a fegyházra s ezzel kapcso-

latosan általában a két évnél hosszabb szabadságvesztésre *elitéltek számát apasztaná.* Ez pedig .... határozottan kívánatos .... főleg büntető politikai szempontokból is.«

Fayer nem küzd a visszaesés enyhébb büntetése, hanem ellenkezőleg a mellett, hogy szükséges a progressiv büntetési rendszert a visszaesők számára intensive szigoritani. De azért küzdhet Fayer a BTK. 338-dik §-ának esetleges szigora ellen is, melynek »lesujtó következményeire« csak minap hivta fel a magyar parliament figyelmét *Varasdy Károly* képviselő ur. Fayer a mellett küzd, hogy — a mint *Ihering* mondja — az állam a megtorlás kétélü kardját helyesen kezelje, nehogy ez őt magát sebezze meg, vagyis hogy a repressió czéljából annyit szabjon csak ki a biró a »malum«-ból, a mennyi »necessarium«. Mindenki, ki kellő tisztelettel és bizalommal viseltetik az igazságszolgáltatás iránt, örömmel fogja registrálni, ha a biróság a bünvádilag alaptalanul üldözött egyént felmenti, sőt nem fog még az elől sem elzárkózni, hogy bizonyos esetekben az ártatlanul elitéltek kárpótlását követelje. A BTK. 92.dik §-a pedig mindannyiunknak »jobban tetszik« a 91-dik §-nál; *ilgen* szemrehányásokkal épen nem sikerül tehát a feltételes elitélés intézményét nálunk discreditálni. Nem birok eléggé csodálkozni dr. Baumgarten Izidor t. tagtársunk azon nézetén, hogy a feltételes elitélés egy lépéssel tovább viszi a lefegyverzést a büntett elleni harczban. Vajon *Lammasch* bécsi tanár, ki számtalan más capacitásokkal egyetemben küzd a feltételes elitélés mellett, és ki daczára annak nem szünik meg soha arra figyelmeztetni, hogy a birónak joga a szabadságvesztés kiszabásánál bizonyos határon alól korlátozandó, vajon Lammasch nem-e tagadná meg a közösséget olyan emberekkel, kik a bünösök czinkosaivá sülyednének az által, ha oly czélzatokat propagalnának, melyek arra lennének hivatva, hogy a társadalom biztonsági érzetét megingassák és annak oltalmát veszélyeztessék? Mi tehát nem lefegyverzést óhajtunk, hanem a fegyverek válogatását a büntett elleni küzdelemben és különösen azt, hogy ágyuval ne lőjjenek verebekre.

Dr. Baumgarten ur nyilt titkot árult el nekünk és pedig azt, hogy »a kir. ügyészség, ha csak feltünő igazságtalanságot nem észlel a büntetés kiszabásában, csak akkor szokott jogorvoslatot benyujtani, ha a vádlott is felebbez.« Erre vonatkozik Fayernek azon szemrehányása, hogy a kir. ügyészség tagjai nem tartják meg a kellő mértéket és mérsékletet a jogorvoslatok használatánál. Ezen panasz pedig szintén nem sentimentalismusból ered, hanem annak helyes felismeréséből, hogy *a közvádlónak magasabb szempontból kell a jogorvoslatot használni, soha azonban csakis azért, mert »a vádtott is felebbez.«*

Ezek után lássuk, vajon »a feltétlenek« vagyis azok, kik a szóban forgó kérdés megoldása tekintetében tőlünk eltérnek, tisztában vannak-e ezen kérdés valódi lényege iránt, avagy ezek is csak olyan közönséges »kérgen rágódók«, mint Prins, Bérenger, Aschrott, Lammasch, Zucker, Liszt, Seuffert, Meyer Hugo, Leveillé, Garofalo, Bennecke, Stenglein stb. Minek halmozzak még nevet névre, tekintélyt tekintélyre?

Legelső sorban *Wach* lipcsei tanárt kell itt felemlitenem, ki azt irja, hogy »ama nemes gondolkodásmód, melyből a javaslat ered, megnyer bennünket. A meleg emberszeretet egy sugara világit abból felénk.« Wach egy egész fejezetben azzal foglalkozik, hogy miért ellenzi ezen intézményt, melyet a megtorló igazság alapeszméje megsértésének nyilvánit, és mégis azon ellentmondással végzi fejtegetéseit: »Man mag bei jugendlichen Deliquenten, wie man es in Boston unternommen, den Anfang machen.« Ha Wach, az intézmény legkiválóbb ellenzője, mit sem törődve azon figyelmeztetésével: »wenn irgendwo darf hier das Herz nicht den Kopf regieren«, mégis ajánlja ezen intézményt, akkor ennek oly vonzerővel kell birnia, hogy még ellenfeleit is képes meghóditani. Ugyanezt látjuk dr. *Illés* Károly t. tagtársunknál is, ki valódi tudományos szellemtől áthatott és a kérdés minden részleteire kiterjeszkedő kiváló értekezésében hasonlóképen ellenzi az intézményt, de azért az ő conclusiója szintén az, hogy azzal fiatal koru egyéneknél nagy óvatossággal kisérletet lehetne tenni. *Kirchenheim* barátja volt másfél évvel ezelőtt a feltételes elitélésnek és csak azon felette furcsa okból lett ennek ellenzője, mert ugy találta, hogy valamennyi büntetendő cselekmény közül alig 10—15% alkalmas erre. Ez pedig a Német birodalomban körülbelül 150,000—200,000 esetnek felel meg. Ez a szám azonban elég nagy arra, a mint Bennecke kimutatta, hogy az intézmény elfogadását igazolja. Egyikünk sem gondol arra, hogy a gondatlanságból származó valamennyi vétséget a büntetés feltételes elengedésének létesitése folytán kitöröljük a büntetendő cselekmények sorából. Ellenzőink közül még Appeliust kell emlitenem, ki azonban szintén meghódolni kénytelen az intézmény varázsereje előtt és ki annak bizonyos esetekben helyet kiván adni. Az észak-nyugat-német börtönegylet f. é. hamburgi gyengén látogatott ülésén az intézmény ellen nyilatkozott. Ezen azonban ne csodálkozzék senki, hogy a fogházigazgatók kitünőnek találták a létező büntetési rendszert és igy annak változtatását nem is tartották szükségesnek. De egyébiránt lélektanilag természetesnek is találom, hogy oly férfiak, kik egész életükben nem tettek egyebet, mint azt, hogy hivatásszerüleg végrehajtjuk a büntetést, nem berátkozhatunk meg azon gondolattal, hogy létezzék tettes, meg büntetendő cselekmény és amaz még sem bünhödjék utóbbiért. A mi pedig a porosz felebbviteli törvényszékek elnökeinek és a főügyészeknek reány nézve kedvezőtlen észrevételeit illeti a feltételes elitélés tárgyában, melyre vonatkozólag a porosz igazságügyi minister f. é. január havában kikérte az emlitett magasabb birósági hivatalnokok véleményét, erre nézve megjegyzem, hogy a beérkezett 13 vélemény közül a kisebbség szintén helyesnek tart egy kisérlete ifjukori bünösöknél. Ezen vélemények azonban nagyon elfogultak és dr. Gruber e tekintetben jellemzi is a véleményeket. Azután kimutatta, hogy az idei szt.-pétervári nemzetközi börtönügyi cangressus I. szakosztályának többsége ajánlta a teljes ülésnek az intézmény behozatalát kihágásokvál. A kérdés nehézségénél fogve azonban nem volt még eléggé átértve és azért a teljes ülés azt határozta, hogy a

congressus fentartja magának ezen kérdésre eézve a határozathozatalt. Annál nagyobb sulylyal nir ezen kérdés fényes győzelme a criminalisták nemzetközi egyesületének brüsseli értekezletén, hol *egyhangúlag* kimondták, hogy az elv elfogadását valamennyi ország törvényhozóinak ajánlják. Ezen votum valóságos plebiscitum jellegével bir, a mennytben törvényhozóktól, ügyvédek, birák, ügyészek, jogtanároktól stb. ered, kik a kérdést minden oldalról a legbehatóbb módon megvitatták. Ugyan ilyjelentőséggel bir azon határozat is, melyet ezen egyesület német birodalmi csoportjának hallei első értekezletén f. é. márczius hóban hoztak, melynek értelmében 42 szavazattal 4 ellenében elfogadták ezen intézményt. Ezután dr. *Gruber* minden oldalról behatóan kifejtette, hogy mikor és miért nem óhajtják az először bünözőnek megbüntetését; kimutatja, hogy á társadalom a büntetés feltételes elengedése által oly nagymérvü és kivételes természetü kedvezményben részesiti az elitéltet, hogy a mostani rendszernél szigorubb büntetés sanctiója mellett méltán elvárhatja az elitélttől, hogy jövőre ne tanusitsa antisociális gondolkodásmódjának kiterjesztését. Oly nagy jótétemény fejében méltán abstinentia követelhető a tettestől a jogi rend elleni merényletektől, ha azonban ezektől még sem tartózkodik, akkor »a sentimentálisok« criminalistikája is arczának szigoru vonásait fogja az ily tettes felé forditani, sőt a franczia törvényjavaslat szerint visszaesőként büntetik. Attól félnek a feltétlenek, hogy mi «mindennapi kenyerétől« akarjuk megfosztani a criminalis tikát. Ne legyenek — mint dr. Bnumgarten ur mondja — önöknek élelmi gondjaik, mert tudtommal nálunk Magyarországon eddigelé nem találkozott még senki sem, ki azt óhajtotta volna, hogy a biró minden hat havi fogházon alóli büntetést engedhesse el az először bünözőnek és mi helytelennek tartjuk- a rövid tartamu szabadságbüntetések elleni harcz indokából következtetni a föltételes elitélés behozatalának szükségességére, mert *mi nem a rövid tartam, hanem maga a büntetés ellen küzdünk*, a midőn annak szükségességét nem látjuk fönforogni. Mi csakis kivételes esetekben akarjuk a föltételes elitélés kedvezményét felhasználni. Mindenütt az egész müvelt világon az összes vétsége tulnyomó nagy száma nem haladja fölül a hat havi fogházat, de azért Angliában a biró mégis két évi fogházig elengedheti a büntetést és a franczia senatus által minap elfogadott *Bérenger*-féle törvényjavaslat szerint a biró még ennél sokkal tovább terjedő jogositványnyal ruháztatik föl, t. i. azzal, hogy *öt évi fogházbüntetésig elengedheti a büntetést.* Vajon a közel négy éve létező angol törvény veszélyeztette-e a criminalistica mindennapi kenyerét? Erre nézve azt olvasom az október hóban kiadott reportjában a londoni Howard-Association-nek, hogy Angliában nagyon sajnálják, hogy a bíróságok különböző ujabb alkalommal mellőzték ezen kitünő intézményt és fogházbüntetést szabtak ki fiatal bünösökre, holott előnynyel kellett volna a föltételes elitélést alkalmazni. A Howard-Association választmánya ezen fontos törvény nagyobb mérvben leendő figyelembe vételét ajánlja tehát Anglia birainak. A belga törvény sem veszélyeztette a crimi-

nalisticát, mert ott 19 hó alatt eddigelé 284,279 eset közül csak 13,195 esetben alkalmazták a büntetés feltételes elengedését.

Dr. Baumgarten ur azt mondja, hogy dr. *Reichard* Zsigmond barátom és t. collegám tactikát használt, midőn a jogászközönség figyelmét azon csekély jelentőségü büntetendő cselekményekre irányozza, melyek »formális büntetésnél egyebet nem érdemelnek.« Csak az a baj történt itt, hogy ezek oly szószerint és hiven idézett kifejezések, a melyeket maguk az angol törvények tartalmaznak. (»The offence was *of so trifling a nature* that it is inexpedient to inflict any punishment, or any other than a *nominal punishment*« mondja az 1879-dik évi Summary Jurisdiction Act (4243 Vict. chap. 49) 16-dik sectiója és »if it appears to the court before whom he is so convicted that, regard being had to the *trivial nature* of *the offence*, ... the cordt may .... direct that he be released on his entering into a recognizance .... to appear and receive judgment when called upon« mondja az 1887-diki Probation of First Offenders Act (50 51 Vict. chap. 25) 1-ső sectiójának első bekezdése). Itt tehát Baumgarten t. tagtárs ur calculusába egy hamis tétel csuszott be és az ebből folyó érvelése hézagos.

De abból, hogy az első törvényszegés és annak első birói megállapitása között Baumgarten ur szerint óriási különbség van, ugyanazért hibáztatja azon eljárásunkat, hogy az első bünözés kedvezményét a büntetlen előéletüekre kiterjesztjük. Ezen tétel népszerüen kifejezve annyit jelent, hogy mindenki, kinek bűnösségét a biróság perrendszerüleg első izben igazolja, korábban bizonyára már el lett volna itélendő, vagyis a vélelem a mellett szól, hogy minden első elitélést bíróilag még ki nem deritett bünözések előzhetik meg. Ezen meg nem engedett észjárás emlékeztet azon ausztriai közvádlóra, ki a pessimismus szélsőségére jutva üldözési extasisában azt mondta: minden ember tulajdonképen a criminalisba való, és ha valaki még szabad lábon van, akkor ezt csak tiszta véletlennek köszönheti.« (Zajos derültség.)

Dr. Gruber ezután meggyőzően kimutatja, hogy Baumgartennak azon kisérlete, hogy a kérdést helyesen formulázza, teljesen dugába dőlt: erre az angol törvényt egész uj oldalról mutatta be, mely része dr. Gruber előadásának lényegesen hozzájárul ahhoz, hogy most fogjuk csak nálunk az angol törvény conceptióját és annak gyakorlati alkalmazását helyesen megismerni. Az erre vonatkozó adatokat dr. Gruber angol kiváló criminalistáktól szerezte be és kifejtette, hogy miért hozta nálunk javaslatba *kizárólag csakis az angol eljárásra nézve* a »feltételes elitélés« elnevezését, mely a m. évi október 1-én a »*Jogi Szemle*« 1-ső számában megjelent értekezése óta általánosan adoptálva lett.

Ez után a hallgatóság feszült figyelme és kiváló érdeklődése között szószerinti hü forditásban bemutatta dr. Gruber a *Bérenger* franczia senátor által a senatusnál még 1884-ben benyujtott és utóbb ujból szerkesztett törvényjavaslatot »sur l'atténuation et l'aggravation

des peines«, melyet a senatus f. é. május és julius hónapokban tárgyalt és el is fogadott.

Dr. Gruber igen részletesen ismertette továbbá ezen törvényjavaslat parliamenti tárgyalásának menetét a franczia senatusban, *Bérenger*-nek, mint előadónak ezen alkalommal tartott kiváló beszédjét, a Michaux, Naquet és a senatus más 4 tagja által benyujtott törvényjavaslatot »relative au pardon«, a franczia képviselőház bizottságának Béranger javaslatára vonatkozó tárgyalásait és ezen javaslatnak a franczia közvélemény által történt fogadtatását. A számos uj statisztikai adat közlése kiváló érdeket kölcsönzött az előadás eme részének is.

Ez után áttért annak kimutatására, hogy a megtorlás elmélete nem áll az intézmény utjában, mert ezen elmélet hivei mindinkább fogynak, ezenkivül magának ezen elméletnek napjai is számlálvák, mert Seuffert bonni tanár helyes megjegyzése szerint: »die Vernunft fordert die menschliche Vergeltungsstrafe nicht.«

De még a délvidékieknél is, kiknél Garofalo szerint a bosszuérzete nagyon ki van fejlődve, szintén behozták a büntetés feltételes elengedésének intézményét, a mint ezt az uj olasz btő codexben látjuk. Ennek beható ismertetése után dr. Gruber következőképen fejezte be egy óránál tovább tartó előadását: »Az előadottak azt bizonyitják, hogy a civilizált nemzetek közül egyetlenegy sem zárkózik el annak felismerése elől, hogy a helyén levő humanismus kivánalmai igen jól összeegyeztethetők a társadalmi érdekek követelményeivel. Intézményünk a liberalismusban gyökeredzik, és mivel Magyarország mindig fogékonyságot tanusitott a liberális eszmék iránt, azért azon hitet tápláljuk, hogy nincs messze annak ideje, a midőn a feltételes elitélés intézményét a Magyarországon létesitett institutiók között szintén fogjuk üdvözölhetni.« (Lelkes éljenzés.) *Manoilovich* elnök felette meleg szavakban köszönetet mondott dr. Grubernek az előadásért.

Előfizetési felhivás

a

JOGI SZEMLE

IV. kötetére.

Az uj esztendő küszöbén szokás visszatekinteni a lefolyó évben kifejtett müködésre. És midőn arra kérjük t. olvasóinkat, hogy biráljak meg a »Jogi Szemle« eddigi munkásságát és azt, hogy menynyiben felelt meg a maga elé tüzött czéloknak, fennállásának rövid ideje alatt is: nyugodt lelkiismerettel és a teljesitett kötelesség édes tudatával várhatjuk be itéletüket.

Komoly jogi szaklapot akartunk nyujtani, olyant, mely minden a fölszinen levő vagy különben is érdekes jogi kérdésről alaposan, megbizhatóan, szakértelemmel és gyorsan értesiti olvasóit. És ha valaki áttekinti az eddigi három kötet tartalmát, el fogja ismerni, hogy ennek változatossága és gazdagsága szempontjából bármely jogi szaklappal sikerrel versenyezhetünk.

A fényes nevek sora, melyet az 1890. évfolyam két kötete tartalom-jegyzékének is föltüntet, bizonyitja, hogy legjobbjaink nemcsak elismerik törekvésünket, de szivesen támogatják is. Amaz elterjedés pedig, melyre lapunk alig ötnegyedévi fönállása daczára már is szert tett, igazolja, hogy hazánk jogászközönsége is pártolja czéljainkat, helyesli ama komoly, szigoruan szakszerü és mindenkitől független irányt, melyet a Jogi Szemle követ és hogy örömmel fogadja a tudomány és gyakorlat amaz egyesitését, mely a Jogi Szemle tartalmát jellemzi.

Jól tudjuk, hogy még távol vagyunk ama czél teljes elérésétől, melyet lapunk alapitásakor magunk elé tüztünk. **A legjobbaktól a legjobbat:** ez jelszavunk, melyet megvalósitani akarunk. Ha ez nem sikerül mindig, annak nemcsak a kezdet nehézségei az okozói, hanem inkább az, hogy igen sokan vannak nálunk képzett és tehetséges jogászok, a kik tartózkodnak az irodalom terén való activ közremüködéstől. E tartózkodásnak, melyet nehezen lehet leküzdeni, sokféle oka van. Itt közöny, amott kényelem; ennél álszemérem, a másiknál a nyilvános birálattól való félelem, ismét másnál az elfoglalt hivatalos állásnak az irói foglalkozással való összeférhetetlenség képzelme.

Ama számos uj és jeles név, melyet lapunk hasábjain eddig bemutathattunk, arról tanuskodik, hogy egyeseknél már is sikerült legyőznünk e tekinteteket; azon leszünk, hogy lapunk tartalmával és magatartásával jövőben is méltónak mutassa magát arra, hogy jogi életünk leghivatottabbjai nyilatkozzanak a Jogi Szemle hasábjain, melyeket minden komoly jogi munkásságnak örömmel bocsátunk rendelkezésre, nem a nevet, hanem a tartalmat vizsgálva első sorban.

A külföldi jogi élet minden, bennünket is érdeklő mozzanatára, a külföldi szaksajtó közléseire ezentul is nagy figyelmet fogunk forditani, amaz általános elismeréstől buzditva, melylyel lapunk ezen iránya találkozott.

A **judicaturának** — ugy a hazainak, mint a külföldinek — egyik szaklap sem szentel annyi helyet, mint a Jogi Szemle. A **jogi irodalom** minden uj termékéről azonnal értesülnek olvasóink, kiket szigoruan tárgyias, személyes tekinteteket nem ismerő birálattal tájékoztatunk azok értékéről. A **kisebb közlemények** mindegyike egy-egy czikk; az e rovatba sorozott irányczikkek pedig széles körben keltettek föltünést szakszerüségük, élénkségük és mindenkitől független fölfogásuk által. A **Magyar Jogászegyletben** tartott minden előadást bő kivonatban közölvén: azok is, kik nem tagjai ez egyesületnek, alapos tudomást szerezhetnek annak müködéséről.

Ha még fölemlitjük a szerkesztés gondosságát, a Jogi Szemle jól értesültségét a hazai jogéletnek minden ujabb phasisáról (noha a hirek közlését csak második sorban tartjuk szaklap körébe tartozónak); a lap szép kiállitását, a milyennel egyik szaklapunk sem dicsekedhetik és annak példátlanul olcsó árát: mindent elmondtunk, a mit a lap ajánlására, jó lélekkel, elmondhattunk.

A mai naptól kezdve a »**Jogi Szemle**« a **Grill Károly-féle cs. és kir. udv. könyvkereskedés kiadásában fog megjelenni.** A kiadó-czég nem fog visszariadni semmi áldozattól a Jogi Szemle emelése és fejlesztése érdekében és gondoskodni fog arról is, hogy a lap kiállitása és **pontos szétküldése** szempontjából panasz föl ne merülhessen.

A Jogi Szemle ezentul is 32 oldalas füzetben, de az eddiginél nagyobb alakban, minden csütörtökön fog megjelenni. A csődnaptár és az igazságügyi pályázatok rovatai ezentul is a boritékon lesznek, hogy minél több tér jusson a szakszerü közleményeknek. **A fővárosi bíróságoknál és hatóságoknál levő ügyeikről előfizetőinket levelező lapon értesitjük.**

Az **előfizetési ár** ezentul is: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt.

Az előfizetési pénzeket a mellékelt postautalványon kérjük a kiadóhivatalba (Grill-féle könyvkereskedés, V. ker. Dorottya utcza 2.) küldeni.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

A gyakorlati birói vizsgálatot, mint értesülünk, *egyelőre nem fogják eltörölni*, hanem szigoritani fogják ugy, hogy egyenlő értékü legyen az ügyvédi vizsgálattal. A birói vizsgálatot, melynek előző föltétele a jogtudorság lesz, a jövőben csak a Budapesten szervezendő országos bizottság előtt fogják letehetni. A bizottság tagjait az igazságügyminister ur nevezi ki birákból, ügyészekből és jogtanárokból. (Miért nem ügyvédekből is? Ha az ügyvédi vizsgálaton van biró-censor, miért ne lehessen megforditva is? Ez ismét korlát alkotása volna ügyvéd és biró közt. Szerk.) A vizsgálat egyszer ismételhető, egyes tárgyakból pótló vizsgálat tehető. A vizsgáló bizottság öt tagból fog állni, a vizsgálat összesen hét órán át fog tartani.

A bírósági végrehajtók ama memorandumának sorsáról, melyet a mult hó végén nyujtottak át az igazságügyminister urnak, ugy értesülünk, hogy nincs kilátás arra, hogy a végrehajtók kivánságai közül azok is, melyeknek jogosultságát az intéző körök elismerik, egyelőre teljesüljenek. A végrehajtók előterjesztésének helyadása ugyanis egyértelmü volna az 1871: LI. t.-cz. hatályon kivül helyezésével. Mindaddig azonban, mig a polgári perrendtartás mai rendszere fennáll és mindaddig, mig a végrehajtási törvény nem módosul: káros volna az 1871: LI. t.-cz. ideiglenes módositásával egy ujabb provisoriumot teremteni.

A mi magukat a bir. végrehajtók kérelmeit illeti, arról értesülünk, hogy nem szándékoznak reformot abban az irányban, hogy a végrehajtók az állandó fizetéssel biró, nyugdijképes állami tisztviselők sorába lépjenek. A reform főképen arra fog kiterjedni — és ezzel a végrehajtók mindenesetre meg lesznek elégedve — hogy minden eljárás díját törvény fogja megállapitani és hogy a végrehajtót minden eljárásáért dijazni fogják, noha valószinü, hogy a költség megállapitásának módját gyökeresen meg fogják változtatni.